

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง
จังหวัดหนองบัวลำภู

PUBLIC PARTICIPATION IN THE DEVELOPMENT OF LOCAL PLANS
FOR SAITHONG SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION
SRI BUNRUENG DISTRICT NONG BUA LAMPHU PROVINCE

ไผ่ คำราช

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
คณะวิทยาการจัดการ
สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก
ปีการศึกษา 2567

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง
จังหวัดหนองบัวลำภู

PUBLIC PARTICIPATION IN THE DEVELOPMENT OF LOCAL PLANS
FOR SAITHONG SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION
SRI BUNRUENG DISTRICT NONG BUA LAMPHU PROVINCE

ไผ่ คำราช

ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
คณะวิทยาการจัดการ
สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก
ปีการศึกษา 2567

ชื่อเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วน
ตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู
ผู้วิจัย นายไผ่ คำราช
ชื่อปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบ

Nitaya W

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตยา วงศ์ยศ)

B

..... กรรมการ
(ดร.เบญจพร พลธรรม)

Sun Sun

..... กรรมการและเลขานุการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.รุ่งฤดี รัตนชัยศิลป์)

คณะวิทยาการจัดการ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก อนุมัติให้รายงานการ
ค้นคว้าอิสระฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

[Signature]

..... คณบดี
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระ พันธุ์งาม)

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาช่วยเหลือของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งฤดี รัตนชัยศิลป์ อาจารย์ที่ปรึกษา และ ดร.ณรงค์ ทมเจริญ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้ คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่และให้กำลังใจเป็นอย่างดี ตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ด้วยความเคารพอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้รับความร่วมมืออย่างดีจากประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วน ตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ที่กรุณาสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม ทำให้ได้ผลการศึกษาที่ครบถ้วนสมบูรณ์

คุณค่าและประโยชน์จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอบแต่บิดา มารดา ผู้เป็นที่เคารพยิ่ง แต่ คณาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอน ตลอดจนพี่น้อง เพื่อน ๆ ทุกคน ที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือและ ให้กำลังใจแก่ผู้ศึกษาเสมอมา จนทำให้งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ไผ่ คำราช

ชื่อเรื่อง	: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู
ผู้วิจัย	: ไข่ คำราช
ชื่อปริญญา	: รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา	: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งฤดี รัตนชัยศิลป์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	: ดร.ณรงค์ ทมเจริญ
ปีที่สำเร็จการศึกษา	: 2567
สถาบัน	: สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 378 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผลการศึกษามีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการร่วมรับประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านการร่วมคิด และด้านการร่วมวางแผน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการร่วมปฏิบัติ และด้านการร่วมติดตามและประเมินผล ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของประชากรที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่าประชาชนที่มี สถานภาพการสมรส ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ แตกต่าง กัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ไม่แตกต่างกัน โดยประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ที่แตกต่างกัน อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอแนะทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ควรจัดประชาคมอย่างน้อยสองถึงสามวัน เพื่อความสะดวกในเรื่องเวลาที่ไม่ตรงกัน ควรนำประชาชนที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งใดเข้าไปมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผน ควรให้ประชาชนมาร่วมเป็นคณะกรรมการ

ตรวจรับการจัดซื้อจัดจ้าง ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ ควรให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากโครงการอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, แผนพัฒนาท้องถิ่น, องค์การบริหารส่วนตำบล

Title : Public Participation in the Development of Local Plans
For Saithong Subdistrict Administrative Organization
Sri Bunrueng District, Nong Bua Lamphu Province

Author : Phai Khamrach

Degree : Master of Political Science

Advisor : Asst.Prof.Dr.Rungrudee Rattanachaisilp

Co-Advisor : Dr.Narong Thomcharoen

Graduated Year : 2024

Institute : Pacific Institute of Management Science

Abstract

This research aims to study public participation in the development of local development plans and to examine the factors influencing public participation in the preparation of local development plans by the Saithong Subdistrict Administrative Organization, Sri Bunrueng District, Nong Bua Lamphu Province. Additionally, the study seeks to propose recommendations for improving public participation in local development planning within the Saithong Subdistrict Administrative Organization, Sri Bunrueng District, Nong Bua Lamphu Province. The sample group consisted of 378 residents within the area of the Saithong Subdistrict Administrative Organization, Sri Bunrueng District, Nong Bua Lamphu Province. A questionnaire was used as the data collection tool. The study results are as follows:

1. Public participation in the preparation of local development plans of the Saithong Subdistrict Administrative Organization, Sri Bunrueng District, Nong Bua Lamphu Province, was found to be at a moderate level overall. When considering each aspect, the highest average was in the area of benefit-sharing, followed by joint decision-making and joint planning. The lowest averages were in the areas of participation in implementation and participation in monitoring and evaluation, respectively.
2. The results of the comparison of personal factors influencing public participation in the preparation of local development plans of the Saithong Subdistrict Administrative Organization, Sri Bunrueng District, Nong Bua Lamphu Province, revealed

that individuals with different marital statuses and lengths of residence in the area did not show differences in their level of participation. However, individuals with differences in gender, age, education level, occupation, and average monthly income exhibited statistically significant differences in their level of participation in local development planning at the 0.05 significance level.

3. Recommendations for improving public participation in the preparation of local development plans of the Saithong Subdistrict Administrative Organization, Sri Bunrueng District, Nong Bua Lamphu Province, include organizing public forums over at least two to three days to accommodate differing schedules. Efforts should be made to involve residents who do not hold any formal positions in the planning process. Citizens should also be included as committee members in procurement and acceptance processes, participate in monitoring budget expenditures, and be provided with more tangible benefits from the projects.

Keywords : Participation, Development of Local Plans, Subdistrict Administrative Organization

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	จ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
คำถามการวิจัย	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
กรอบแนวคิด	4
สมมติฐานการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	9
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล	16
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	19
ปัจจัยของการมีส่วนร่วม	30
แนวคิดเกี่ยวกับการประชาคม	33
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	39
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	47
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	47
ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล	49
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	49
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	51

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษา	54
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	54
ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน	58
ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง	
อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู	
ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน	65
ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง	
อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู	
ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางในการมีส่วนร่วมของประชาชน	73
ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง	
อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู	
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	76
สรุปผลการวิจัย	76
อภิปรายผลการวิจัย	79
ข้อเสนอแนะ	83
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 3.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละหมู่บ้าน	48
ตาราง ที่ 4-1 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ	55
ตารางที่ 4-2 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ	55
ตารางที่ 4-3 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพการสมรส	55
ตารางที่ 4-4 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา	56
ตารางที่ 4-5 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ	56
ตารางที่ 4-6 จำนวน และค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่	57
ตารางที่ 4-7 จำนวน และค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน	57
ตารางที่ 4-8 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง ด้านการร่วมคิด	58
ตารางที่ 4-9 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง ด้านการร่วมวางแผน	59
ตารางที่ 4-10 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง ด้านการร่วมปฏิบัติ	61
ตารางที่ 4-11 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง ด้านการร่วมติดตามประเมินผล	63
ตารางที่ 4-12 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง ด้านการร่วมรับประโยชน์	64
ตารางที่ 4-13 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง จำแนกตามเพศ	66
ตารางที่ 4-14 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง จำแนกตามอายุ	67
ตารางที่ 4-15 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทองจำแนกตามสถานภาพการสมรส	68
ตารางที่ 4-16 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทองจำแนกตามระดับการศึกษา	69
ตารางที่ 4-17 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทองจำแนกตามอาชีพ	70

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 4-18 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่	71
ตารางที่ 4-19 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทองจำแนกตามรายได้	72
ตารางที่ 4-20 ข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่าง	73

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
ภาพที่ 2.1 รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff	24

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาท หน้าที่ และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีอิสระในการบริหารจัดการท้องถิ่นของตนเอง ตามเจตนารมณ์ของประชาชน มีการกำหนดตัวบทกฎหมายและกลไกทางกฎหมายเพื่อให้การกระจายอำนาจเป็นไปอย่างโปร่งใส และสามารถตรวจสอบจากประชาชน และองค์กรต่างๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 บัญญัติให้เมืองครีรับผิดชอบในการจัดทำแผนการกระจายอำนาจ กำหนดหน้าที่ขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในการจัดทำบริการสาธารณะที่จำเป็นแก่ท้องถิ่น การดำเนินการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทุก ๆ ด้าน ให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน โดยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นได้ใช้หลักการกระจายอำนาจ ที่ส่วนกลางได้มอบอำนาจระดับหนึ่งให้ประชาชนในท้องถิ่นไปดำเนินการปกครองตนเองอย่างอิสระโดยไม่ขัดต่อกฎหมายของประเทศ เอนก เหล่าธรรมทัศน์และสมคิด เลิศไพฑูรย์ (2543:) ได้ให้นิยามการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการให้คนในท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองกันเองหรืออีกนัยหนึ่งคือ การปกครองตนเองโดยประชาชน ในท้องถิ่น ซึ่งแนวคิดดังกล่าวมีพื้นฐานของหลักการกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization) ที่หมายถึง การที่รัฐมอบอำนาจการปกครองให้องค์กรอื่น ๆ ที่ไม่ใช่องค์กรส่วนกลางจัดทำบริการสาธารณะบางอย่างภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ จากแนวคิดที่ว่าประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นที่จะรู้ปัญหาและวิธีแก้ไขของตนเองอย่างแท้จริง หน่วยการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีคนในท้องถิ่นมาบริหารงาน เพื่อให้สมเจตนารมณ์และความต้องการของชุมชนและอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนั้นยังเป็นการฝึกให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าใจในระบบและกลไกของประชาธิปไตยอย่างแท้จริงอีกด้วย ตลอดจนการให้ความสำคัญกับการพัฒนาชุมชน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน การส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม (People Participation) การแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยการร่วมคิดร่วมทำ ร่วมกันวางแผน ร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ตรง และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัย "ชุมชน" เป็นสำคัญในการสร้างกระบวนการ พัฒนาสังคมที่ยั่งยืน ที่จะทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งและน่าอยู่

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2561 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้อง

แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นต้องได้รับการแต่งตั้ง หน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชน ทั้งนี้ ภาคประชาชนต้องได้รับการคัดเลือกมาจากตัวแทนประชาคมท้องถิ่น โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน ซึ่งมีหน้าที่กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาวิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมาย ยุทธศาสตร์และแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น การกำหนดโครงการ/ กิจกรรมตัวชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาในระยะยาวอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ตั้งแต่ขั้นแรก คือ ขั้นแต่งตั้งคณะกรรมการ จนถึงขั้นสุดท้าย คือ ขั้นตอนการติดตาม และประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งต้องอาศัยประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ตั้งแต่ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมติดตามและประเมินผลร่วมรับประโยชน์ เพราะประชาชนในชุมชนเท่านั้นจะสามารถรับรู้ปัญหา หาแนวทางการแก้ปัญหาเพื่อสามารถตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนที่เหมาะสมที่สุด และจากการที่รัฐบาลได้ถ่ายโอนภารกิจในการบริหารจัดการท้องถิ่นแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีอำนาจอิสระในการบริหาร และเป็นหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ในส่วนของ องค์การบริหารส่วนตำบลกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เมื่อได้จัดทำแผนตามระเบียบขั้นตอน โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเสร็จเรียบร้อยแล้วจะต้องนำไปปฏิบัติเพื่อมุ่งให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชนเป็นหลัก รวมทั้งมีการติดตาม และประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วม ตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ให้ใช้แผนพัฒนาเป็นพื้นฐานในการจัดทำร่างงบประมาณรายจ่ายประจำปี/เพิ่มเติม และทิศทางของการพัฒนาประเทศ นโยบายรัฐบาล ตลอดจนทั้งปัญหาและความต้องการของประชาชน ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล โดย ปฏิบัติงานตามแผนที่ได้วางไว้ โดยมุ่งให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อท้องถิ่นโดยรวม ด้วยความเสมอภาค ยุติธรรม และที่สำคัญต้องเป็นหน่วยงานที่เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดการ เรียนรู้ที่จะสร้างสรรค์ท้องถิ่นให้เข้มแข็งด้วยพลังของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วยความมุ่งมั่น และเต็มใจ

องค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาเพื่อเป็นกรอบทิศทางการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มุ่งไปสู่สภาพการณ์อันพึงประสงค์และสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง จากการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง ที่ผ่านมามีการบริหารจัดการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล บุคลากรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง มีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการนำเสนอแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นและการดำเนินงานส่วนต่าง ๆ เปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ให้ประชาชนทราบอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ มีการรวมกลุ่มอาชีพ จะเห็นได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลทรายทองมีศักยภาพในการพัฒนาท้องถิ่นแต่ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรเนื่องจากจำนวนเจ้าหน้าที่มีไม่เพียงพอสำหรับภารกิจงาน เครื่องมือและอุปกรณ์ไม่เพียงพอในการ

ปฏิบัติงาน รายได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บเองมีปริมาณน้อย ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นค่อนข้างน้อย จะมีเฉพาะผู้นำหมู่บ้าน ประชาคม แกนนำภาคประชาสังคม และประชาชนบางกลุ่มในหมู่บ้านเท่านั้นที่ให้ความสำคัญและเข้าร่วมจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจ อีกทั้งยังพบปัญหาการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเองในเรื่องการประชาสัมพันธ์ที่ยังไม่ทั่วถึงชุมชน การดำเนินโครงการยังขึ้นอยู่กับนักการเมือง จำนวนโครงการที่บรรจุเข้าในแผนพัฒนามีมากเกินไปที่จะดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในปีงบประมาณ ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้ข้อมูลทางองค์การบริหารส่วนตำบลทรายทองได้รับและนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นไม่ครอบคลุม และไม่ใช่ว่าประเด็นปัญหาความต้องการที่แท้จริงของประชาชนส่วนใหญ่ในตำบลทรายทอง (องค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง, 2564, น. 2) ในการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง มีหลายโครงการที่ผ่านมายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร โดยเฉพาะโครงการด้านโครงสร้างพื้นฐาน (อ้างอิง:จากแผนพัฒนาท้องถิ่น อบต.ทรายทอง, 2564) ส่งผลให้การแก้ปัญหาในพื้นที่จำเป็นต้องมีความรอบคอบโดยคำนึงถึงผลกระทบอย่างรอบด้าน

จากสภาพปัญหาดังกล่าวในข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู รวมถึงเปรียบเทียบระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปปรับปรุงวิธีดำเนินงานให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม และพัฒนาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทองให้ประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของประชาชน ต่อไป

1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู อยู่ในระดับใด

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

1.3.2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภูในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

(Quantitative Research Method) ซึ่งผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่การวิจัยในครั้งนี้ เขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 10 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านใหม่ทรายทอง หมู่ที่ 2 บ้านเหล่านาคี หมู่ที่ 3 บ้านน้ำลาด หมู่ที่ 4 บ้านหนองขาม หมู่ที่ 5 บ้านดอนข่า หมู่ที่ 6 บ้านหนองอุ หมู่ที่ 7 บ้านทรายมูล หมู่ที่ 8 บ้านกุดหัวแฮด หมู่ที่ 9 บ้านท่างาม หมู่ที่ 10 บ้านกุดแซ่

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป เฉพาะในตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 6,822 คน ประกอบด้วย 10 หมู่บ้าน (สำนักทะเบียนอำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู, 2564) จากประชากรจำนวนดังกล่าว ผู้ศึกษาได้กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของยามาเน่ (Yamane) ซึ่งกำหนดความเชื่อมั่นที่ 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 378 คน จะทำการแบ่งสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามหมู่บ้าน เพื่อทำการเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีแบบชั้นภูมิ

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรอิสระในกรอบแนวคิด โดยใช้กรอบแนวคิดของ Kotler (2000) และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและสังเคราะห์ข้อมูล กรอบแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ (Cohen & Uphoff อ้างถึงใน ธนวัฒน์ คำภีลานนท์, 2550, หน้า 21- 22) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรตาม 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการร่วมคิด
2. ด้านการตัดสินใจ
3. ด้านการรับประโยชน์
4. ด้านการติดตามและประเมินผล
5. ด้านการร่วมวางแผน

การศึกษานี้ทำการศึกษาข้อมูล รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และรายงานผลการวิจัย ระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ ถึง กรกฎาคม 2567

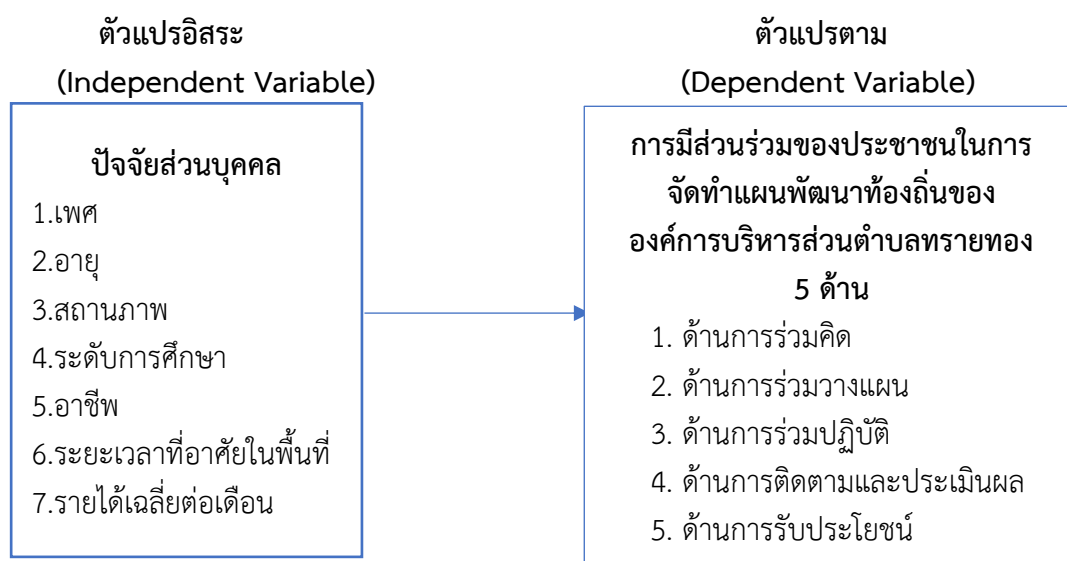
1.5 กรอบแนวคิด

ในการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอออกมา

เป็นกรอบแนวคิดได้ ตามรูปภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรอิสระในกรอบแนวคิด โดยใช้กรอบแนวคิดของ Kotler (2000) และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรตามในกรอบแนวคิด โดยใช้กรอบแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ โคเฮน แอนด์ อัปฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff อ้างถึงใน ธนวัฒน์ คำภีลานนท์, 2550, หน้า 21- 22)

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.6 สมมติฐานการวิจัย

จากกรอบแนวคิดในการวิจัย ผู้วิจัยสามารถกำหนดสมมติฐาน ได้ดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างตามเพศ
2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างตามอายุ
3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างตามสถานภาพ
4. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างตามระดับการศึกษา

5. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างตามอาชีพ
6. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างตามระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่
7. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถนำผลวิจัยไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะและความต้องการในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู
2. สามารถนำผลการวิจัยมาเป็นข้อมูลในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อันจะส่งผลให้การพัฒนาท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหาและสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างตรงจุดมากยิ่งขึ้น

1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างผู้อ่านรายงานการวิจัยกับผู้ทำการวิจัย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ให้คำนิยามศัพท์ที่ใช้เฉพาะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งเป็นราชการส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง ฉบับที่ 5 พ.ศ.2546 โดยมีฐานะเป็นนิติบุคคล

แผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่กำหนด วิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย และกลยุทธ์ โดยสอดคล้อง กับแผนพัฒนาจังหวัด ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด แผนพัฒนา อำเภอสรีบุญเรือง แผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาหมู่บ้านหรือแผนชุมชน อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียด แผนงาน โครงการพัฒนา ที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผน ก้าวหน้าและให้หมายความรวมถึงการเพิ่มเติมหรือ เปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาท้องถิ่นห้าปี ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาในส่วนของแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2566 – 2570) ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง ทั้ง 10 หมู่บ้าน ได้มีโอกาสเข้าร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง เพื่อตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาภายในท้องถิ่น การมีส่วนร่วมแบ่งเป็น 5 ด้าน คือ ด้านร่วมคิด ด้านร่วมวางแผน ด้านร่วมปฏิบัติ ด้านร่วมติดตาม และประเมินผล ด้านร่วมรับประโยชน์

การมีส่วนร่วมด้านการร่วมคิด หมายถึง การที่ประชาชนได้เข้าร่วมในเวทีประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ร่วมเสนอปัญหาหรือความเดือดร้อน ร่วมกำหนดปัญหาและความต้องการ ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของชุมชน

การมีส่วนร่วมด้านการร่วมวางแผน หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชาคมเพื่อคัดเลือกยุทธศาสตร์การพัฒนา แนวทางพัฒนา ร่วมในการเสนอโครงการ/กิจกรรม ของชุมชน/กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ร่วมประชุมประชาคมในการจัดลำดับความสำคัญของโครงการ/กิจกรรม ร่วมในการคัดเลือกโครงการ/กิจกรรม รวมถึงการร่วมในการกำหนดโครงการ/กิจกรรม และความต้องการของชุมชนไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมด้านการร่วมปฏิบัติ หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ร่วมในการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ร่วมในการประชาสัมพันธ์โครงการ/กิจกรรมในแผนพัฒนาท้องถิ่น การร่วมเป็นคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมด้านการร่วมติดตามประเมินผล หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นเข้าร่วมตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณตามกิจกรรมในแผนพัฒนาท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการติดตามโครงการที่องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายในแผนพัฒนาท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการพัฒนาว่าบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น และการเข้าร่วมประเมินความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมตามแผนพัฒนาท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมด้านการร่วมรับประโยชน์ หมายถึง การที่ประชาชนร่วมรับประโยชน์ในโครงการ/กิจกรรมด้านสาธารณูปโภค ถนน ประปา ไฟฟ้า ด้านสวัสดิการสังคม เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมงานประเพณี ด้านความปลอดภัยและด้านความมั่นคง ด้านความสะอาด สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม

ประชาชน หมายถึง ราษฎรที่มีภูมิลำเนาในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์กรบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์กรบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

ประชาคมท้องถิ่น หมายถึง กระบวนการของภาคประชาชนในชุมชนที่มีบทบาทในการเสนอปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชนที่เสนอให้องค์การบริหารส่วนตำบลนำเข้าบรรจุไว้ในแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อแก้ไขปัญหาและความต้องการต่าง ๆ

คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง คณะกรรมการพัฒนา คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาและคณะกรรมการติดตาม และประเมินผลแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิด และแนวทางในการศึกษาดังต่อไปนี้

- 2.1 การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
- 2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล
- 2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- 2.4 ปัจจัยของการมีส่วนร่วม
- 2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการประชาคม
- 2.6 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 และมาตรา 171 บัญญัติให้เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลและการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งนอกจากจะมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองแล้วยังมีอำนาจหน้าที่ในการประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนดอีกด้วย นอกจากนี้ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ได้บัญญัติให้มืองค์กรรับผิดชอบในการจัดทำแผนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น และกำหนดหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการให้บริการสาธารณะที่จำเป็นแก่ท้องถิ่น ตลอดจนรายได้ของท้องถิ่นที่เพิ่มขึ้น

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2561 ได้ให้ความหมายของแผนพัฒนาท้องถิ่น ไว้ว่า

แผนพัฒนาท้องถิ่น หมายความว่า แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดวิสัยทัศน์ประเด็นยุทธศาสตร์เป้าประสงค์ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย และกลยุทธ์ โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัด ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต จังหวัด แผนพัฒนาอำเภอแผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาหมู่บ้านหรือแผนชุมชน อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียด

แผนงานโครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปีซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าและให้หมายความรวมถึงการเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาท้องถิ่น

ประเภทของแผนพัฒนาท้องถิ่น

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บัญญัติให้เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลและการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งนอกจากจะมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองแล้วยังมีอำนาจหน้าที่ในการประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนดอีกด้วย

เนื่องจากการวางแผนทั้งในระยะสั้นและระยะยาวเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการปกครองการบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลังและการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอิสระในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นและการดำเนินตามแผนความเป็นอิสระนั้นไม่ได้หมายความว่าไม่เป็นอิสระในฐานะเป็นรัฐอิสระ แต่เป็นการมอบอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะบางส่วนให้และยังต้องอยู่ในการกำกับดูแลหรือตรวจสอบโดยรัฐบาลและประชาชนอีกด้วย

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องตระหนักว่าแผนพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาระดับต่าง ๆ ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาล แผนกระทรวง แผนกรมและรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ซึ่งเป็นแผนระดับชาติ ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาจังหวัดในระดับจังหวัด ตลอดจนยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอและแผนพัฒนาอำเภอในระดับอำเภอ ซึ่งในการกำหนดยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาระดับจังหวัดและอำเภอนั้น ทั้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนจะมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ด้วย

ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น และแผนพัฒนาผู้ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องตระหนักถึงขั้นตอนและกำหนดเวลาของการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาและแผนพัฒนาของทั้งระดับจังหวัดและระดับอำเภอด้วย

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 กำหนดประเภทของแผนพัฒนาท้องถิ่น ไว้ 2 ประเภท ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา หมายความว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคตโดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด อำเภอ และแผนชุมชน

2. แผนพัฒนา หมายความว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงานโครงการพัฒนาที่จัดทำ ขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลาสามปี โดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี

ซึ่งการจัดทำแผนพัฒนาจะมีความเชื่อมโยงกับการจัดทำงบประมาณประจำปีอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดทำงบประมาณในระบบมุ่งเน้นผลงาน วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนพัฒนา มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อแสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงและสอดคล้องกันระหว่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และการจัดทำงบประมาณประจำปี

2. เพื่อแสดงแนวทางการพัฒนาในช่วงสามปี ที่มีความสอดคล้องและสามารถสนองตอบต่อยุทธศาสตร์พัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

3. เป็นการเตรียมโครงการพัฒนาต่าง ๆ ให้อยู่ในลักษณะที่พร้อมจะบรรจุในเอกสารงบประมาณประจำปี และนำไปปฏิบัติได้ทันทีเมื่อได้รับงบประมาณ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2554: 73)

ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนา

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2554, น. 58) ได้กำหนดผู้รับผิดชอบในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

1. ให้ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย

1.1 นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นประธานกรรมการ

1.2 รองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นกรรมการ

1.3 สมาชิกสภาท้องถิ่นที่สภาท้องถิ่นคัดเลือก เป็นกรรมการจำนวนสามคน

1.4 ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือก เป็นกรรมการจำนวนสามคน

1.5 ผู้แทนภาคราชการ/หรือรัฐวิสาหกิจ เป็นกรรมการที่ผู้บริหารท้องถิ่น คัดเลือก

จำนวนไม่น้อยกว่าสามคน

1.6 ผู้แทนประชาคมท้องถิ่น เป็นกรรมการท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามถึงหกคน

1.7 ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นกรรมการและเลขานุการ

1.8 หัวหน้าส่วนการบริหารที่มีหน้าที่จัดทำแผน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ กรรมการข้อ

1 (1.3) (1.4) (1.5) และ (1.6) ให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับการคัดเลือกอีกได้

2. ให้ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย

2.1 ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นประธานกรรมการ 2.2 หัวหน้าส่วนการบริหารขององค์กรปกครอง เป็นกรรมการส่วนท้องถิ่น

2.3 ผู้แทนประชาคมท้องถิ่น เป็นกรรมการท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน

2.4 หัวหน้าส่วนการบริหารที่มีหน้าที่เป็นกรรมการ และเลขานุการจัดทำแผนตามข้อ (2.2) (2.3) ให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับการคัดเลือกอีกได้

3. ให้ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย

3.1 สมาชิกสภาท้องถิ่นที่สภาท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน

3.2 ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสองคน

3.3 ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสองคน

3.4 หัวหน้าส่วนการบริหารที่คัดเลือกกันเองจำนวนสองคน

3.5 ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสองคนโดยให้คณะกรรมการเลือกกรรมการหนึ่งคนทำหน้าที่ประธานกรรมการและกรรมการอีกหนึ่งคนทำหน้าที่เลขานุการของคณะกรรมการตามข้อ (3.3) ให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจจะได้รับการคัดเลือกอีกได้

กรมส่งเสริมองค์กรปกครองท้องถิ่น (2554: 51) ได้กำหนดขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนา เพื่อเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองท้องถิ่นดำเนินการมี 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการจัดทำแผนพัฒนา

1. หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดทำแผนพัฒนาควรเข้าพบผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ความสำคัญและความจำเป็นในการจัดทำแผนพัฒนาเพื่อให้ผู้บริหารทราบถึงภารกิจที่จะต้องดำเนินการต่อไป และดำเนินการเสนอโครงการจัดทำแผนพัฒนาห้วงปี ผ่านปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอนุมัติโครงการดังกล่าวจะเป็นการกำหนดทรัพยากรในการจัดทำแผนพัฒนา และกำหนดปฏิทินการทำงานไว้อย่างชัดเจน

2. หน่วยงานที่รับผิดชอบ แจ้งโครงการที่ได้รับอนุมัติให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบได้แก่ คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น หน่วยงานภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาคม

ขั้นตอนที่ 2 การคัดเลือกแนวทางการพัฒนา

1. ในขั้นตอนนี้ คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนา จะสรุปยุทธศาสตร์การพัฒนาจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา พร้อมทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ปัญหาความต้องการของท้องถิ่น รวมทั้งสรุปยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด/อำเภอ และนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

2. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น จัดการประชุมร่วมระหว่างคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ประชาคมท้องถิ่นและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันพิจารณาโดยในการจัดทำแผนพัฒนาในครั้งแรก ให้เวทีการประชุมร่วมกันดังกล่าว คัดเลือกยุทธศาสตร์การพัฒนาแนวทางการพัฒนาที่สมควรนำมาใช้เป็นแนวทางการจัดทำแผนพัฒนา เพื่อเป็นกรอบในการพิจารณาจัดทำโครงการกิจกรรมในแผนพัฒนาต่อไป แต่สำหรับการจัดทำแผนพัฒนาครั้งต่อไป (เมื่อครบรอบหนึ่งปี) ให้เวทีการประชุมร่วมพิจารณาทบทวนดูว่า จากยุทธศาสตร์ แนวทางการพัฒนาที่ได้คัดเลือกและโครงการ/กิจกรรมที่กำหนดไว้ ยังมีความเหมาะสมหรือไม่ ซึ่งในขั้นตอนนี้ในการจัดทำแผนพัฒนาในปี ต่อไปจะสามารถคัดเลือกยุทธศาสตร์ยุทธศาสตร์การพัฒนา แนวทางการพัฒนาที่จะนำมาใช้เป็นกรอบการจัดทำแผนพัฒนาได้ รวมทั้งกำหนดโครงการ/กิจกรรมที่จะเพิ่มเติมหรือตัดทอนลงได้

3. เมื่อได้แนวทางการพัฒนาแล้ว เวทีการประชุมร่วมพิจารณาว่าจะมีโครงการ/กิจกรรมอะไรบ้างที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแนวทางการพัฒนาที่คัดเลือกมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ดำเนินการสำรวจและเก็บข้อมูลที่จำเป็นต่อการจัดทำแผนพัฒนา ซึ่งนอกจากจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูล

พื้นฐานทั่วไปจะต้องวิเคราะห์ว่ายุทธศาสตร์การพัฒนา แนวทางการพัฒนาที่เลือกต้องการข้อมูลประเภทใดเป็นต้องการข้อมูลของห้วงเวลาใด และจะเก็บข้อมูลจากแหล่งใด เพื่อเป็นข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์การพัฒนาโครงการ/กิจกรรม ได้อย่างถูกต้องโดยการเก็บรวบรวมข้อมูล จะต้องเก็บข้อมูลที่ภายในองค์กรและข้อมูลภายนอก เพื่อสามารถนำมาวิเคราะห์ SWOT ได้

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย 4 กิจกรรม คือ การประเมินผลการพัฒนาที่ผ่านมา การคัดเลือกยุทธศาสตร์การพัฒนา การจัดลำดับความสำคัญของแนวทางการพัฒนา การตัดสินใจเลือกแนวทางการพัฒนาในห้วงสามปี

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนา

1. หลังจากได้แนวทางการพัฒนาในช่วงสามปีแล้ว ให้ที่ประชุมร่วมกันพิจารณาคัดเลือกวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์พัฒนามาจัดทำเป็นวัตถุประสงค์ โดยพิจารณาคัดเลือกวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์การพัฒนาจากแผนยุทธศาสตร์ในช่วงสามปี โดยนำวัตถุประสงค์ดังกล่าวมาจัดทำเป็นวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนาในช่วงสามปี

2. ในที่ประชุมจะร่วมกันพิจารณากำหนดโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาที่จะต้องดำเนินการตามแนวทางที่คัดเลือก และโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาที่หลากหลาย ซึ่งมีประชุมจะต้องพิจารณาในประเด็นต่อไปนี้ พิจารณากิจกรรมที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนาที่กำหนดอย่างรอบคอบ เพื่อให้ได้โครงการ/กิจกรรมที่ครบถ้วน ซึ่งอาจจะมีทั้งโครงการ/กิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเอง โครงการ/กิจกรรมที่ร่วมดำเนินการกับหน่วยงานอื่น หรือโครงการ/กิจกรรมที่หน่วยงานอื่นเป็นผู้ดำเนินการ พิจารณการจัดลำดับความสำคัญของโครงการ/กิจกรรมควรพิจารณาทั้งภายในต้องแนวทางเดียวกัน และระหว่างแนวทางการพัฒนา พิจารณาถึงความเชื่อมโยงของกิจกรรมทั้งในด้านกระบวนการการดำเนินงานและในด้านของผลการดำเนินการ เพื่อบรรจุกิจกรรมในปีต่างๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และพิจารณาคัดเลือกโครงการ/กิจกรรม

ขั้นตอนที่ 5 การจัดทำรายละเอียดของแผนพัฒนา

คณะกรรมการสนับสนุนแผนพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาคัดเลือกโครงการที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาในช่วงสามปี มาจัดทำรายละเอียดโครงการ ในด้านเป้าหมาย ผลผลิต ผลลัพธ์ งบประมาณระยะเวลา ผู้รับผิดชอบ และตัวชี้วัดความสำเร็จ โดยเน้นการศึกษารายละเอียดของกิจกรรมที่จะดำเนินการในปี แรกขอแผนพัฒนา เพื่อให้สามารถนำไปจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี ได้ต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 การจัดทำร่างแผนพัฒนา

1. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จัดทำร่างแผนพัฒนา โดยมีเค้าโครงประกอบด้วย 7 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนที่ 3 ผลการพัฒนาท้องถิ่นในปีที่ผ่านมา ส่วนที่ 4 สรุปยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา ส่วนที่ 5 ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา ส่วนที่ 6 บัญชีโครงการ/กิจกรรมและส่วนที่ 7 การติดตามและประเมินผลการทำงานไปปฏิบัติ

2. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จัดเวทีประชาคม ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ประชาคมท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสนอร่าง

แผนพัฒนาและรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะแล้วนำไปปรับปรุงแผนพัฒนาให้สมบูรณ์ต่อไป

3. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนำร่างแผนพัฒนาที่ปรับปรุงแล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อพิจารณา

ขั้นตอนที่ 7 การอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนา

1. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นเสนอร่างแผนพัฒนาที่ผ่านการพิจารณาให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือเสนอคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับอำเภอในกรณีที่มีการมอบอำนาจ เพื่อพิจารณาให้ความเป็นชอบโดยมีกระบวนการ ของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

2. ผู้บริหารท้องถิ่นนำร่างแผนพัฒนาที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น หรือคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับอำเภอในกรณีที่มีการมอบอำนาจเสนอขอรับอนุมัติจากสภาท้องถิ่น

3. เมื่อสภาท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติแผนพัฒนาแล้วสภาท้องถิ่นจะส่งให้ผู้บริหารท้องถิ่นประกาศใช้แผนพัฒนาและนำไปปฏิบัติ รวมทั้งแจ้งสภาท้องถิ่น คณะกรรมการพัฒนาจังหวัด คณะกรรมการพัฒนาอำเภอ คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น คณะอนุกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประกาศให้ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบโดยทั่วกัน ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ตามขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาที่กำหนด โดยกรมส่งเสริมองค์กรปกครองท้องถิ่น (2554: 51) ประกอบด้วย

1. การเตรียมการจัดทำแผนพัฒนา วัดได้จากการมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดทำแผนพัฒนา การมีส่วนร่วมในการกำหนดทรัพยากรในการจัดทำแผนพัฒนา การมีส่วนร่วมในการกำหนดปฏิทินในการจัดทำแผนพัฒนา การมีส่วนร่วมในการกำหนดคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการกำหนดคณะกรรมการสนับสนุนจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

2. การคัดเลือกแนวทางการพัฒนา วัดได้จากการมีส่วนร่วมในการแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาความต้องการของท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนา การมีส่วนร่วมในการจัดเวทีการประชุมร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการกำหนดโครงการที่ใช้ในการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการกำหนดกรอบในการพัฒนา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล วัดได้จากการมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานทั่วไป การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนาที่ผ่านมา การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกยุทธศาสตร์การพัฒนา การมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางการพัฒนา

4. การกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนา วัดได้จากการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์การพัฒนา การมีส่วนร่วมในการประชุมจะร่วมกันพิจารณากำหนดโครงการ การมีส่วนร่วมในการพิจารณากิจกรรมที่ต้องดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของโครงการ การมีส่วนร่วมในการพิจารณาคัดเลือกโครงการ

5. การจัดทำรายละเอียดของแผนพัฒนา วัดได้จากการมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการกำหนดงบประมาณในการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการกำหนด

ระยะเวลาในการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการกำหนดผู้รับผิดชอบในการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนา

6. การจัดทำร่างแผนพัฒนา วัดได้จากการมีส่วนร่วมในการกำหนดคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่นจัดทำร่างแผนพัฒนา การมีส่วนร่วมในการกำหนดเค้าโครงของแผนพัฒนา การมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวการติดตามและประเมินผลการนำแผนพัฒนาไปปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการจัดเวทีประชาคมเพื่อปรับปรุงแผนพัฒนาให้สมบูรณ์ การมีส่วนร่วมในการนำร่างแผนพัฒนาที่ปรับปรุงแล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อพิจารณา

7. การอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนา วัดได้จากการมีส่วนร่วมในการเสนอร่างแผนพัฒนาที่ผ่านการพิจารณาให้ผู้บริหารท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการเสนอร่างแผนพัฒนาให้แก่คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการพิจารณาให้ความเห็นชอบในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา การมีส่วนร่วมในการนำร่างแผนพัฒนาที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการประสานเสนอขอรับอนุมัติจากสภาท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการประกาศให้ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

Kotler (2000) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณสมบัติส่วนบุคคลจะพบว่าการดำเนินการทางด้านการตลาดนั้น จะมีปัจจัยต่างๆ ที่สำคัญ คือ

1. เพศ (Gender) เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญในเรื่องของพฤติกรรมในการบริโภคมากเพราะเพศที่แตกต่างกันมีทัศนคติการรับรู้ และการตัดสินใจในเรื่องการเลือกสินค้าที่บริโภคแตกต่างกันโดยมากเกิดจากสาเหตุในเรื่องของการได้รับการเลี้ยงดูการปลูกฝังนิสัยมาตั้งแต่ในวัยเด็ก โดยเฉพาะประเทศไทยซึ่งมีวัฒนธรรมในการเลี้ยงดูเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงที่ต่างกันอย่างมากโดยส่วนใหญ่

2. อายุ (Age) บุคคลที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีความต้องการในสินค้าและบริการที่ต่างกัน เช่น กลุ่มวัยรุ่นจะชอบทดลองสิ่งแปลกใหม่ และชอบสินค้าประเภทแฟชั่น ส่วนกลุ่มผู้สูงอายุจะสนใจสินค้าที่เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพ ซึ่งหากแบ่งช่วงกลุ่มอายุออกเป็นกลุ่มพฤติกรรมที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน โดยเด็กผู้ชายจะถูกเลี้ยงให้มีความกล้าแสดงออกและมีควมรับผิดชอบเพื่อจะได้เป็นหัวหน้าครอบครัวต่อไปส่วนเด็กผู้หญิงจะถูกเลี้ยงดูในลักษณะที่ให้สงบเสงี่ยม และเป็นผู้ตามหรือเป็นภรรยาที่ดีทำให้มีพฤติกรรมที่มีแนวโน้มในการไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็น จากที่กล่าวมาจึงอาจกล่าวได้ว่าในสังคมไทยเพศชายมีแนวโน้มที่จะเป็นผู้ตัดสินใจสินค้าและบริการของครอบครัวมากกว่าเพศหญิง

3. สถานภาพการสมรส (Status) เป็นสถานภาพของบุคคลต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการสมรส การเป็นโสด การเป็นหม้ายหรือหย่าร้าง เป็นต้น โดยในการดำเนินการทางการตลาดจะต้องมีการพิจารณาถึงประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้เพื่อทำให้เกิดการนำเสนอขายสินค้า และบริการต่างๆ ที่เหมาะสมกับบุคคล รวมถึงเหมาะสมกับสถานภาพทางครอบครัวประเภทต่างๆ ด้วย

4. ระดับการศึกษา (Education) เป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งของคุณสมบัติส่วนบุคคล เนื่องจากระดับการศึกษาจะเป็นตัวกลางหรือเป็นตัววัดระดับความคิดเห็นระดับทัศนคติหรือระดับของความคิดของผู้บริโภคเป็นอย่างมากอีกทั้งระดับการศึกษาจะสามารถบ่งบอกถึงความเป็นอยู่และความ

สนใจในสิ่งต่างๆ ได้โดยผู้ที่มีการสูงกว่าส่วนใหญ่จะมีการดำรงชีวิตที่ดีกว่ากลุ่มผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า

5. อาชีพ (Occupation) เป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการศึกษาเกี่ยวกับคุณสมบัติส่วนบุคคล เพราะอาชีพของแต่ละบุคคลจะนำไปสู่ความจำเป็น และความต้องการสินค้าและบริการที่แตกต่างกัน เช่น เกษตรกร หรือชาวนาก็จะซื้อสินค้าที่จะเป็นต่อการครองชีพและสินค้าที่เป็นปัจจัยการผลิตเป็นส่วนใหญ่ ส่วนพนักงานที่ทำงานในบริษัทต่างๆ ส่วนใหญ่จะซื้อสินค้าเพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพ ข้าราชการก็จะซื้อสินค้าที่จำเป็น นักธุรกิจก็จะซื้อสินค้าเพื่อสร้างภาพพจน์ให้กับตัวเอง เป็นต้น นักการตลาดจะต้องศึกษาว่าสินค้าและบริการของบริษัทเป็นสิ่งที่ต้องการของกลุ่มอาชีพประเภทใด เพื่อที่จะจัดเตรียมสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเหล่านั้นได้อย่างเหมาะสม

6. รายได้ (Income) หรือสถานภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Circumstances) เป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการศึกษาเกี่ยวกับคุณสมบัติส่วนบุคคล เนื่องจากระดับรายได้จะเป็นการแสดงออกถึงระดับทางด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจของบุคคล จะกระทบต่อราคาสินค้า และบริการที่ตัดสินใจสถานภาพเหล่านี้ประกอบด้วย รายได้การออมทรัพย์ อำนาจการซื้อและทัศนคติเกี่ยวกับการจ่ายเงิน นักการตลาด ต้องสนใจแนวโน้มของรายได้ส่วนบุคคล เนื่องจากรายได้จะมีผลต่ออำนาจของการซื้อ คนที่มีรายได้ต่ำจะมุ่งซื้อสินค้าที่จำเป็นต่อการครองชีพและมีความไวต่อราคามาก ส่วนคนที่มีรายได้สูงจะมุ่งซื้อสินค้าที่มีคุณภาพและราคาสูงโดยเน้นที่ภาพพจน์ของราคาสินค้าเป็นหลัก การศึกษาชีพและรายได้นั้นมีแนวโน้มสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดในความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล เช่น บุคคลที่มีการศึกษาสูงจะมีโอกาสเลือกอาชีพที่สามารถสร้างรายได้สูงกว่าคนที่มีการศึกษาน้อยกว่า เป็นต้น

7. ขนาดของครอบครัว เป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการศึกษาเกี่ยวกับคุณสมบัติส่วนบุคคล เนื่องจากขนาดของครอบครัวที่แตกต่างกัน เช่น การมีบุตรหลานจำนวนที่แตกต่างกันย่อมมีความต้องการ และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ชีวิตและการเลือกซื้อสินค้า และบริการต่างๆ แตกต่างกันไปตามความเหมาะสม และตามลักษณะของขนาดครอบครัวต่างๆ เป็นต้น

8. ลักษณะที่พักอาศัย เป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการศึกษาเกี่ยวกับคุณสมบัติส่วนบุคคล เนื่องจากที่พักอาศัยแต่ละสถานที่ย่อมมีความแตกต่างกัน และการใช้สินค้าและบริการต่างๆ ก็จะมีการออกแบบมาเพื่อให้เหมาะสม และมีความสอดคล้องกับที่พักอาศัยต่างๆ เช่น การพักในบ้านพักก็จะมีข้อจำกัดในการซื้อสินค้า และบริการ เช่น การเลี้ยงสุนัข การซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าและสินค้าบริการประเภทอื่นๆ และมีความแตกต่างกับลักษณะที่พักอาศัยแบบหอพัก เป็นต้น

Belch & Belch (2005) ได้ศึกษาตัวแปรด้านประชากรศาสตร์ได้แก่อายุอาชีพ และ รายได้ โดยนำมาเชื่อมโยงกับความต้องการ พฤติกรรม การตัดสินใจ และอัตราการใช้จ่ายสินค้าของผู้บริโภค ซึ่งสามารถเข้าถึงและมีประสิทธิภาพต่อการ กำหนดตลาดเป้าหมาย ส่งผลต่อพฤติกรรม การตัดสินใจซื้อที่มีแนวโน้มสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ในความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล ดังนี้

1. อายุ (Age) บุคคลที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีความต้องการในสินค้าและบริการที่แตกต่างกัน เช่นกลุ่มวัยรุ่นจะชอบทดลองสิ่งแปลกใหม่และชอบสินค้าประเภทแฟชั่น ส่วนกลุ่มผู้สูงอายุจะสนใจสินค้าที่เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพ ซึ่งหากแบ่งช่วงกลุ่มอายุออกเป็นกลุ่มพฤติกรรมที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน

2. เพศ (Sex) เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญในเรื่องของพฤติกรรมในการบริโภคมาก เพราะเพศที่แตกต่างกันมักมีทัศนคติการรับรู้และการตัดสินใจในเรื่องการเลือกสินค้าที่บริโภคแตกต่างกัน โดยมากเกิดจากสาเหตุในเรื่องของการได้รับการเลี้ยงดูการปลูกฝังนิสัยมาตั้งแต่ในวัยเด็ก โดยเฉพาะ ประเทศไทยซึ่งมีวัฒนธรรมในการเลี้ยงดูเด็กผู้ชาย และเด็กผู้หญิงที่แตกต่างอย่างมาก โดยส่วนใหญ่เด็กผู้ชายจะถูกเลี้ยงให้มีความกล้าแสดงออก และมีความรับผิดชอบเพื่อจะได้เป็นหัวหน้าครอบครัวต่อไป ส่วนเด็กผู้หญิงจะถูกเลี้ยงดูในลักษณะที่ให้สงบเสงี่ยมและเป็นผู้ตามหรือ เป็นภรรยาที่ดีทำให้มีพฤติกรรมที่มีแนวโน้มในการไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็น จากที่กล่าวมา จึงอาจกล่าวได้ว่าในสังคมไทยเพศชายมีแนวโน้มที่จะเป็นผู้ตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการของครอบครัวมากกว่าเพศหญิง

3. สถานภาพการสมรส (Status) สมรส โสด หย่าร้าง หรือเป็นหม้าย ซึ่งในอดีตถึง ปัจจุบัน เป็นเป้าหมายที่สำคัญ ของการใช้ความพยายามทางการตลาดมาโดยตลอดและมีความสำคัญมากยิ่งขึ้นในส่วนที่เกี่ยวกับหน่วยผู้บริโภค ทำให้เกิดความต้องการในผลิตภัณฑ์และพฤติกรรม การซื้อที่แตกต่างกัน เช่น ผู้ที่หย่าร้าง หรือเป็นหม้าย จะเลือกแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่หรูหรา ทันสมัยมีเอกลักษณ์

4. การศึกษา (Education) ผู้ที่มีการศึกษาสูงมีแนวโน้มที่จะเลือกบริโภคผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพดีกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย เนื่องจากผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีอาชีพที่สามารถสร้างรายได้สูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย จึงมีแนวโน้มที่จะเลือกบริโภคผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพมากกว่า

5. อาชีพ (Occupation) อาชีพ ของแต่ละบุคคลจะนำไปสู่ความจำเป็นและความต้องการสินค้าและบริการที่แตกต่างกัน เช่น เกษตรกร หรือชาวนาก็จะซื้อสินค้าที่จำเป็นต่อการครองชีพและสินค้าที่เป็นปัจจัยการผลิตเป็นส่วนใหญ่ ส่วนพนักงานที่ทำงานในบริษัทต่างๆส่วนใหญ่จะซื้อสินค้าเพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพ ข้าราชการก็จะซื้อสินค้าที่จำเป็น นักธุรกิจก็จะซื้อสินค้าเพื่อสร้างภาพพจน์ให้กับตัวเอง เป็นต้น นักการตลาดจะต้องศึกษาว่า สินค้าและบริการของบริษัทเป็นที่ต้องการของกลุ่มอาชีพประเภทใด เพื่อที่จะจัดเตรียมสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเหล่านี้ได้อย่างเหมาะสม

6. รายได้ (Income) หรือสถานภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Circumstances) สถานภาพทางเศรษฐกิจของบุคคลจะกระทบต่อตราสินค้าและบริการที่ตัดสินใจสถานภาพเหล่านี้ประกอบด้วยรายได้การออมทรัพย์อำนาจการซื้อ และทัศนคติเกี่ยวกับการจ่ายเงิน นักการตลาด ต้องสนใจแนวโน้มของรายได้ส่วนบุคคล เนื่องจากรายได้จะมีผลต่ออำนาจของการซื้อ คนที่มีรายได้ต่ำจะมุ่งซื้อสินค้าที่จำเป็นต่อการครองชีพและความไวต่อราคามาก ส่วนคนที่มีรายได้สูงจะมุ่งซื้อสินค้าที่มีคุณภาพและราคาสูงโดยเน้นที่ภาพพจน์ของราคาสินค้าเป็นหลัก การศึกษาชีพและรายได้นั้นมีแนวโน้มสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดในความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล เช่น บุคคลที่มีการศึกษาสูงจะมีโอกาสเลือกอาชีพที่สามารถสร้างรายได้สูงกว่าคนที่มีการศึกษาน้อยกว่า เป็นต้น

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม แตกต่างกันตามทัศนคติแต่ละท่าน ดังนี้

เจริญ ภัสระ (2550: 1) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง ความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาขีดความสามารถของตน ด้วยการร่วมคิด การร่วมตัดสินใจ อีกทั้งใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชนร่วมกับวิทยาการที่เหมาะสมในการจัดการและกระจายทรัพยากรที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นโดยอาศัยความช่วยเหลือของหน่วยงานภายนอกน้อยที่สุด

คาสเปอร์สัน และเบรทแบงค์ (Kasperson & Breitbank, 1974 อ้างถึงใน ทานตะวัน อินทร์จันทร์, 2546, หน้า 19) ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนทำตนเป็นผู้สร้างสรรค์กิจกรรมในกระบวนการพัฒนาซึ่งจะบังเกิดผล คือ สามารถแสดงบทบาทที่ สร้างสรรค์ได้ และผลของกิจกรรมจะต้องย้อนกลับมาสู่พวกเขาเอง United Nations Research Institute of Social Development (UNRISD) ระบุความหมายว่าเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ ประชาชนในเรื่อง 1. การตัดสินใจ 2. การเข้าร่วมกิจกรรม 3. การร่วมรับผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมที่เกิดจากกิจกรรมนั้น ๆ

สหประชาชาติ (United Nations, 1981: 11) ให้ความหมาย การมีส่วนร่วม (Participation) ไว้ว่า 1.การมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา 2.การเข้ามีส่วนร่วมให้เกิดการพัฒนา 3.การเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในเรื่องพัฒนา

ลิส (Lisk, 1985 อ้างถึงใน ปรีดา เจษฎารางกุล, 2550: 24) ได้ให้ความหมายการมี ส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีความสัมพันธ์กับแนวคิดของ การเชื่อใจและการยอมรับตนเองเพื่อที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างยั่งยืน ซึ่งสามารถสังเกตได้จาก ระดับความพึงพอใจ ระดับความไว้วางใจและต้องครอบคลุมทัศนคติ ความคาดหวังและกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติร่วมกัน

เฮด แฟร์ไชลด์ และคณะ (Fairchild, et. al., 1964 อ้างถึงใน ทานตะวัน อินทร์จันทร์, 2546, หน้า 19) ได้ให้ความหมายของคำว่า การมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมร่วมกันหรือการเข้ามามีส่วนติดต่อสัมพันธ์กัน และอาจหมายถึงสถานการณ์ทางสังคมด้วยก็ได้

วิลเลียม (Erwin, 1976 อ้างถึงใน ปรีดา เจษฎารางกุล, 2550: 24) ได้ให้ความหมาย ไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิดร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเองเน้นการมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริงกับประชาชนใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชนแก้ไขร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

วรรณิการ์ ภูมิวงศ์พิทักษ์ (2540: 12) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ให้ประชาชน ไม่ว่าจะเป็นปัจเจกบุคคลหรือ กลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกันเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงาน โดยการร่วมคิด ร่วมลงมือปฏิบัติ ร่วมแบ่งปันผลประโยชน์ และร่วมในการติดตามประเมินผล

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2551: 4) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง และการที่จะสามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วน

ร่วมในกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแล้วจำเป็นที่จะต้องยอมรับปรัชญาที่ว่ามนุษย์ทุกคนปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างมีความสุขได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของกลุ่ม ขณะเดียวกันจะต้องยอมรับด้วยความบริสุทธิ์ใจว่ามนุษย์สามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาสและได้รับการชี้ทางที่ถูกต้อง

สุวรรณ พินตานนท์ (2551: 46) กล่าวว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง ความร่วมมือของประชาชนด้วยความตั้งใจและสมัครใจ โดยไม่ถูกบังคับ ซึ่งประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมดังนี้ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตกลงใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนงานและโครงการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลและโครงการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา

เจตน์ มงคล (2552: 10) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานพัฒนาในลักษณะของการร่วมตั้งแต่เข้าร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามและประเมินผล

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2553: 138) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมใน 2 ลักษณะ กล่าวคือในเรื่องที่อยู่ในพื้นที่ส่วนบุคคลและผลประโยชน์สาธารณะ

1. การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุดโครงการ เช่น การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผลรวมถึงการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ โดยที่โครงการพัฒนาดังกล่าวจะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน

2. การมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็นสองประเภทคือ การส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมือง และการเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาโดยรัฐ โดยกรมส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมือง โดยประชาชนหรือชุมชน เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของชุมชนอันจะก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตน และได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา และมีการเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาโดยรัฐมาเป็นการพัฒนาที่ประชาชนมีบทบาทหลัก โดยการกระจายอำนาจทางการเมือง การบริหารมีอำนาจต่อรองในการจัดการทรัพยากร โดยอยู่ในมาตรฐานเดียวกัน ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นการคืนอำนาจในการพัฒนาให้แก่ประชาชน เพื่อให้มีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตตนเอง

สมพงษ์ เกษมสิน (2553: 194) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การที่บุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ทั้งในด้านการแสดงความคิดเห็นและการปฏิบัติการมีส่วนร่วมจะช่วยสร้างพลังจิตให้ร่วมกันปฏิบัติงานอย่างเต็มที่มีประสิทธิภาพมากกว่าการยินยอมปฏิบัติตามคำสั่ง นอกจากนี้การมีส่วนร่วมจะช่วยกระตุ้นให้บุคคลสนับสนุนเป้าหมายตลอดจนวัตถุประสงค์ร่วมขององค์กรด้วยความหมายดังกล่าว จะเห็นว่าการมีส่วนร่วมปฏิบัติงานภายในองค์การประกอบด้วยสาระสำคัญ 3 ประการ คือ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมให้เกิดการยอมรับในเป้าหมาย และการมีส่วนร่วมช่วยทำให้เกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การร่วมมือของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ในด้านต่างๆ ประกอบด้วย ด้านการเตรียมการ

จัดทำแผนพัฒนา ด้านการคัดเลือกแนวทางการพัฒนาด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนา ด้านการจัดทำ รายละเอียดของแผนพัฒนา ด้านการจัดทำร่างแผนพัฒนา ด้านการอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนา

สรุปจากความหมายของการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า “การมีส่วนร่วม” หมายถึง การที่ประชาชนหรือกลุ่มบุคคลมีแนวคิดหรือจุดมุ่งหมายที่เหมือนกันเข้ามาดำเนินการนั้น ให้แล้วเสร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดแล้วรับผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งต้องเข้ามามีส่วนร่วมใน ทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมด้านร่วมคิด ด้านร่วมวางแผน ด้านร่วมปฏิบัติ ด้านร่วมติดตามและประเมินผล และด้านร่วมรับประโยชน์

ลักษณะและรูปแบบของการมีส่วนร่วม

แอนดรูว์ และสตีเฟล (Andrew & Stiefel, 1980 อ้างถึงใน ทานตะวัน อินทร์จันทร์, 2546: 19) ได้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้ 4 ประการ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในชั้นปฏิบัติการ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

อิระวัชร จันทระประเสริฐ (2541 อ้างถึงใน ณรงค์ วารีชล, 2551, หน้า 6) กล่าวไว้คือ

1. การมีส่วนร่วมในลักษณะตัวบุคคล ให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ

2. การมีส่วนร่วมในลักษณะของกลุ่มขบวนการที่มุ่งสร้างพื้นฐานอำนาจจากการสร้างกลุ่มและโครงสร้างภายในหน่วยงาน

3. การมีส่วนร่วมในลักษณะโครงการให้ความสำคัญที่การจัดโครงการอันก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมที่ดี เน้นกลุ่มเป้าหมายการถ่ายทอดระบบเทคนิค ความรู้ การกระจายอำนาจสู่ประชาชน

4. การมีส่วนร่วมในลักษณะสถาบันให้ความสำคัญในแง่ของการก่อให้เกิด การเปลี่ยนแปลงทางสถาบัน มีการถ่ายทอดหรือขยายโครงการสร้างอำนาจของกลุ่ม ผลประโยชน์และชนชั้นทางสังคม

5. การมีส่วนร่วมในลักษณะนโยบาย เน้นเรื่องหลักการยอมรับการมีส่วนร่วมของประชาชน และผู้เสียเปรียบในสังคม และนำมากำหนดนโยบายและแผนงานระดับชาติ

สุธิมา เทพวงศ์ (2562: 44) ได้ทำการศึกษาแบบรูปแบบของการมีส่วนร่วมและแบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการร่วมคิด
2. ด้านการร่วมวางแผน
3. ด้านการร่วมปฏิบัติ
4. ด้านการร่วมติดตาม และประเมินผล
5. ด้านการร่วมรับประโยชน์

สุธี ศรสวรรค์ (2538: 37 - 38) ได้แบ่งรูปแบบของการมีส่วนร่วมออกเป็น 10 แบบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมประชุม
2. การมีส่วนร่วมออกเงิน

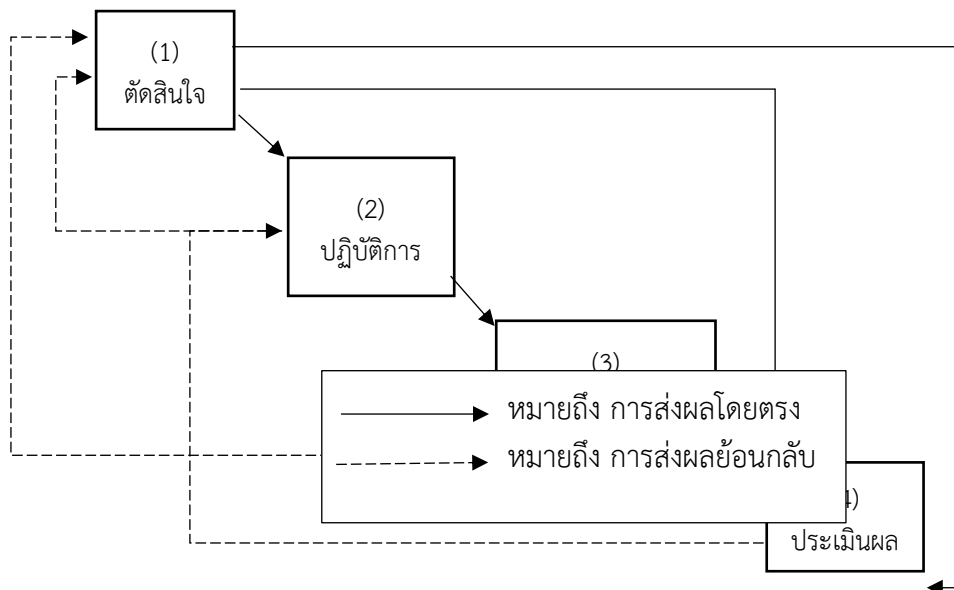
3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ
4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ
5. การมีส่วนร่วมสัมภาษณ์
6. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน
7. การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริโภค
8. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ประกอบการ
9. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงาน
10. การมีส่วนร่วมออกวัสดุอุปกรณ์

แชพิน (Chapin อ้างถึงใน ยุพิน ระพีพันธุ์, 2544: 21) ได้ทำการศึกษาแบบของการมี ส่วนร่วม และแบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 แบบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมร่วมประชุม
2. การมีส่วนร่วมออกเงิน
3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ
4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ

โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1977 อ้างถึงใน ธนวัฒน์ คำภีลานนท์, 2550: 21 - 22) ได้อธิบายและวิเคราะห์รูปแบบการมีส่วนร่วมโดยสามารถแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจลงมือปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบไปด้วยการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหาร และการประสานขอความร่วมมือ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ทางด้านต่าง ๆ ประกอบไปด้วย ผลประโยชน์ทางด้านวัสดุ ผลประโยชน์ทางสังคมและผลประโยชน์ส่วนบุคคล
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เกี่ยวกับการควบคุมและการตรวจสอบ การดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1977) เสนอไว้ สรุปได้ดังภาพที่ 1 ที่แสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นการตัดสินใจมีความสำคัญมากสาเหตุว่าการตัดสินใจจะส่งผลต่อการปฏิบัติการ และการปฏิบัติการจึงมีผลต่อไป ยังการรับผลประโยชน์และการประเมินผลในขณะเดียวกัน เพราะฉะนั้นการตัดสินใจจะมีผล โดยตรงต่อการรับผลประโยชน์และการประเมินผลด้วย

ภาพที่ 2.1 รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff
ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า (2554: 25) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. เพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ กระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณชนช่วยให้เกิดความกระจ่าง ในวัตถุประสงค์และความต้องการของโครงการหรือนโยบายนั้น ๆ ได้อยู่เสมอ

2. ลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเต็มรูปแบบโดยทั่วไปมักจะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายและเสียเวลา แต่ในทางปฏิบัติแล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่ต้น สามารถที่จะลดความล่าช้าและลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งของประชาชนได้ การตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งอาจจะดูสิ้นเปลืองและเสียเวลามากกว่าที่จะตัดสินใจได้แต่เมื่อตัดสินใจแล้วและนำมาสู่การปฏิบัติอาจจะเป็นวิธีการที่ประหยัดกว่า การตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งที่ทำไปอย่างรวดเร็วและดูเหมือนจะไม่สิ้นเปลือง อาจจะเสียค่าใช้จ่ายมากกว่า ถ้าการตัดสินใจนั้นไม่ได้ทำให้เกิดข้อตกลงระหว่างกลุ่มหรือความเห็นชอบในกลุ่มต่าง ๆ ที่มีผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องได้ แต่กลับนำไปสู่ความขัดแย้งของประชาชนอย่างต่อเนื่องมากขึ้น การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถเกิดผลในการยอมรับอย่างสูงต่อการตัดสินใจโดยกลุ่ม ซึ่งมีส่วนได้ส่วนเสียในการตัดสินใจนั้นๆ วิธีการนี้จะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างการนำไปปฏิบัติทำให้เกิดการประหยัดค่าใช้จ่าย ซึ่งโดยทั่วไปมักจะแพงกว่าค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการจัดทำหรือดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในระยะต้น

3. การสร้างฉันทามติโครงการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถที่จะสร้างความมั่นคงและยืดหยุ่น มีการยอมรับระหว่างกลุ่มซึ่งก่อนหน้านี้อาจจะมีความเห็นขัดแย้งกันคนละทาง การมีส่วนร่วมนี้ยังก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างคู่กรณี ลดความขัดแย้งทางการเมือง และก่อให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ

4. ความสำเร็จและผลในการปฏิบัติของโครงการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้คนเรามีความรู้สึกความเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น และครั้งหนึ่งเมื่อได้ร่วมตัดสินใจแล้วย่อมต้องการที่จะเห็น

สิ่งนั้นนำไปปฏิบัติได้ ไม่เพียงแต่จะมีความสนับสนุนทางการเมืองต่อการนำไปปฏิบัติ แต่กลุ่มและปัจเจกชนอาจจะกระตือรือร้นในการที่จะช่วยให้เกิดผลในการปฏิบัติ

5. การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า หรือหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่รุนแรง ความขัดแย้งในโครงการนำไปสู่การปฏิบัติอันยากที่จะแก้ไข กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดโอกาสที่กรณีจะแสดงความต้องการของกลุ่มเขาและความห่วงกังวลที่ปราศจากความรู้สึกที่เป็นปฏิบัติ การมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่ต้นสามารถลดการเผชิญหน้ากันอย่างรุนแรงที่อาจจะเป็นไปได้

6. ความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม โดยทั่วไปแล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นวิถีทางที่จะนำไปสู่ความชอบธรรมและการดำรงอยู่ของความชอบธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการตัดสินใจก่อให้เกิดความขัดแย้ง ก็คือจะต้องใช้กระบวนการตัดสินใจซึ่งโปร่งใสและน่าเชื่อถือต่อสาธารณชนมีส่วนร่วม โครงการมีส่วนร่วมของประชาชนยังก่อให้เกิดความเข้าใจถึงเหตุผลที่นำไปสู่การตัดสินใจนั้น ๆ

วันชัย วัฒนศัพท์ (2554: 38) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

1. เพิ่มคุณภาพการตัดสินใจ ช่วยให้เกิดการพิจารณาทางเลือกใหม่ ทำให้การตัดสินใจรอบคอบขึ้น

2. การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เมื่อการตัดสินใจนั้นได้รับการยอมรับในการตัดสินใจ

3. การสร้างฉันทามติ ลดความขัดแย้งทางการเมือง และเกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ

4. การเพิ่มความง่ายในการนำไปปฏิบัติ สร้างให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และมีความกระตือรือร้นในการช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

5. การมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นสามารถลดการเผชิญหน้าและความขัดแย้งที่รุนแรงได้

6. ช่วยทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความใกล้ชิดกับประชาชน และไวต่อความรู้สึกห่วงกังวลของประชาชน และเกิดความตระหนักในการตอบสนองต่อความกังวลของประชาชน

7. การพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชน ถือว่าเป็นการให้การศึกษาชุมชน เพื่อเรียนรู้กระบวนการตัดสินใจและเป็นเวทีฝึกผู้นำชุมชน

8. ช่วยทำให้ประชาชนสนใจประเด็นสาธารณะมากขึ้น เป็นการเพิ่มทุนทางสังคมและช่วยเสริมสร้างให้ประชาชนเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้น สอดคล้องกับการปกครองตามหลักประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

รูปแบบและขั้นตอนของการมีส่วนร่วม

โกวิท พวงงาม (2550: 8) ได้สรุปถึงการมีส่วนร่วมที่แท้จริงของประชาชน ในการพัฒนา ควรจะมี 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละท้องถิ่น กล่าวคือ ถ้าหากชาวบ้านยังไม่สามารถทราบถึงปัญหาและเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาในท้องถิ่นของตนเป็นอย่างดีแล้ว การดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาของท้องถิ่นย่อมไร้ประโยชน์ เพราะชาวบ้านจะไม่เข้าใจและมองไม่เห็นถึงความสำคัญของการดำเนินงานเหล่านั้น

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เพราะการวางแผนดำเนินงานเป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้ชาวชนบทรู้จักวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการนำเอาปัจจัยข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน แม้ชาวชนบทส่วนใหญ่จะมีฐานะยากจน แต่ก็มีแรงงานของตนเองที่สามารถใช้เข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงานจะทำให้ชาวชนบทสามารถคิดต้นทุนค่า เนินงานได้ด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนินกิจกรรมอย่างใกล้ชิด

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ถ้าหากการติดตามงานและประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมแล้วชาวชนบทย่อมจะไม่ทราบด้วยตนเองว่างานที่ทำไปนั้นได้รับผลดี ได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างไร การดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันใน โอกาสต่อไป จึงอาจจะประสบความยากลำบาก

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2527) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถ แบ่งได้ 4 ขั้นตอน ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

ธีระพงษ์ แก้วหาญ (2553: 50) ได้เสนอขั้นตอนของการมีส่วนร่วมจากประสบการณ์ภาคสนาม ในประเทศไทยว่าการมีส่วนร่วมที่แท้จริงนั้นน่าจะมี 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ขั้นตอนนี้เป็นส่วนแรกที่สำคัญที่สุด เพราะถ้าชาวบ้านยังไม่สามารถเข้าใจปัญหาและค้นหาสาเหตุของปัญหาด้วยตัวของเขาเองได้ กิจกรรมต่าง ๆ ที่ตามมาก็ไร้ประโยชน์เพราะจะขาดความเข้าใจและมองไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมนั้น

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินกิจกรรม การวางแผนการดำเนินกิจกรรมเป็นขั้นตอนต่อไปที่ขาดไม่ได้ หากเจ้าหน้าที่หรือนักพัฒนาต้องการแต่ผลงานการพัฒนาให้เสร็จสิ้นโดยฉับไว ก็จะดำเนินการวางแผนงานด้วยตนเอง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนจะช่วยให้ชุมชนเข้าใจปัญหาของตนเองและสามารถวางแผนได้ด้วยตนเองในที่สุด

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน ชุมชนมีทรัพยากรที่สามารถลงทุนและปฏิบัติงานได้ เพราะจากประสบการณ์การทำงานในชนบทอย่างน้อยก็มีแรงงานของตนเองเป็นขั้นต่ำ สุดที่จะเข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงานจะทำให้ชุมชน รู้จักคิด ต้นทุนให้กับตัวเองในการดำเนินงาน และจะระมัดระวังรักษากิจกรรมที่ทำขึ้น เพราะจะมีความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของซึ่งต่างไปจากสภาพที่การลงทุน และการปฏิบัติงานทั้งหมดมาจากปัจจัยภายนอกจะมีอะไรเสียหายก็ไม่เดือดร้อนมากนัก

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่สำคัญอย่างยิ่งอีกเหมือนกัน เพราะถ้าหากการติดตามและการประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน แต่เป็นการดำเนินการโดยบุคคลภายนอกชุมชนก็ไม่สามารถทราบว่าการที่ทำไปนั้นได้รับผลดี ได้รับประโยชน์อย่างไรหรือไม่ถึงแม้ว่าจะมีผู้โต้แย้งว่าการประเมินที่เที่ยงธรรมที่สุดน่าจะมาจากบุคคลภายนอกที่ไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมนั้นๆ แต่ถ้ามองถึงจุดมุ่งหมายของการพัฒนาที่มุ่งพัฒนาคน การคำนึงถึงแต่ความเที่ยงธรรมอาจจะไร้ประโยชน์ การผสมผสานระหว่างคนภายนอกกับชุมชนน่าจะเกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์มากกว่า

สุชาติ จักรพิสุทธิ์ (2553: 17) กล่าวว่าหลักการและกระบวนการของการมีส่วนร่วม ได้แก่

1. การระดมความคิด คือ การคิดค้นและวิเคราะห์ปัญหาร่วมกันในลักษณะของการร่วมคิด มิใช่จากฝ่ายเดียว บนพื้นฐานความศรัทธาว่าทุกคนที่เข้ามามีส่วนร่วมนั้นมีศักยภาพ
2. การวางแผน คือ นำสิ่งที่ร่วมกันคิดมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการร่วมกัน ด้วยการระดมทรัพยากรจากทุกฝ่าย (คน สิ่งของ งบประมาณ ฯลฯ)
3. การลงมือทำ คือ การนำแผนงานที่ได้ ไปร่วมกันทำ หรือแบ่งงานกันรับผิดชอบเพื่อให้เป็นไปตามแผนหรือเป้าหมายที่วางไว้
4. การติดตามประเมินผล คือ ร่วมกันติดตามผลงานที่ทำและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน ร่วมกันคิดพัฒนาปรับปรุงให้งานดีขึ้น
5. การรับผลประโยชน์ร่วมกัน มีทั้งผลประโยชน์ทางรูปธรรมที่ต้องการให้เกิดตามกิจกรรมที่ทำ นั้น และผลประโยชน์โดยอ้อม แต่มีความสำคัญมาก คือ การเรียนรู้จากการร่วมคิดร่วมทำ และความสัมพันธ์ระหว่างภาคีที่พัฒนาไปสู่การมีส่วนร่วมที่สมานฉันท์ เสมอภาค และเอื้ออาทรกันมากขึ้นเป็นลำดับ

โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ (2528: 94 อ้างถึงใน ทานตะวัน อินทร์จันทร์, 2546: 20) ได้ให้ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

1. การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา และพิจารณาแนวทางแก้ไข
2. การตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ไข และวางแผนหรือโครงการแก้ไขปัญหา
3. การปฏิบัติการแก้ไขปัญหตามแผนและโครงการที่วางไว้
4. การรับประโยชน์จากโครงการ
5. การประเมินผลโครงการ

ฉอาน วุฒิกรรมรักษา (2526: 16) ได้จำแนกการมีส่วนร่วมไว้ 5 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นกำหนดความต้องการ
2. ขั้นวางแผนดำเนินการ
3. ขั้นตัดสินใจ
4. ขั้นดำเนินการ
5. ขั้นติดตามผลงาน

ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ทฤษฎีการกระทำทางสังคม (The Theory of Social Action) ของ เยาวมาลย์ จ้อยจุฬี (2542: 15 - 16) ได้อธิบายถึงการกระทำทางของมนุษย์ (Action of Human) ในลักษณะที่ สามารถนำไปปรับใช้ทางสังคมทั่วไป กล่าวคือ การกระทำใด ๆ ของมนุษย์จะขึ้นอยู่กับความสนใจ และระบบค่านิยมของบุคคล

1. บุคลิกภาพของแต่ละบุคคล (Personality)
2. ระบบสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่ (Social System)
3. วัฒนธรรม (Culture) ในสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่และวัฒนธรรมนี้จะเป็น ตัวกำหนดเกี่ยวกับความคิด ความเชื่อถือ (Idea of Believes) ความสนใจ (Primary of Interest) และ ระบบค่านิยมของบุคคล (System of Value Orientation)

จำนง อติวัฒน์สิทธิ์ (2532: 60 - 63) ได้ศึกษาเรื่องการกระทำของมนุษย์ (Human Action) โดยให้กำหนดความการกระทำว่าเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ทั้งที่เป็นแบบเปิดและลึกลับซึ่ง บุคคลผู้ทำ กำหนดให้มีความหมายเป็นส่วนตัว ความเข้าใจในระบบความหมายเกิดขึ้นได้ 2 ประการ กล่าวคือ

1. ความหมายส่วนตัวจากการกระทำของบุคคลหนึ่งสามารถเข้าใจได้จากการสังเกตโดยตรง
2. มีการเข้าใจสิ่งเร้า เราสามารถแสดงความรู้สึกร่วมออกมาด้วยตัวเราเองในการให้เหตุผลซึ่ง เป็น วัตถุประสงค์ของผู้นำหรือถ้าการกระทำของบุคคลไม่มีเหตุผลแล้วอาจจะเข้าใจในส่วนประกอบ แห่ง อารมณ์ที่มีการกระทำเกิดขึ้น โดยอาศัยการเข้าไปมีส่วนร่วมที่มีความเห็นอกเห็นใจต่อมนุษย์ ผู้สังเกต ไม่จำเป็น ต้องเห็นด้วยกับแนวทางปฏิบัติหรือจุดมุ่งหมายขั้นสูงสุดหรือค่านิยมของผู้นำ แต่โดย สติปัญญา แล้วเราอาจเข้าใจสถานการณ์และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้อง อีกนัยหนึ่งการกระทำบางอย่าง เกิดขึ้นจาก แรงกระตุ้นสามารถถือได้ว่าการอธิบายที่แท้จริงของการกระทำเพราะแรงกระตุ้นจะมีอยู่ ในส่วนลึก ของจิตใจผู้กระทำและสำหรับผู้สังเกตนั้น แรงกระตุ้นเป็นพื้นฐานที่เหมาะสมสำหรับ การศึกษา พฤติกรรม และเวเบอร์ได้กล่าวว่า การกระทำทางสังคม 4 ชั้น คือ

2.1 การกระทำที่มีเหตุผลเป็นการกระทำที่ใช้วิธีการอันเหมาะสมในอันที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ ที่เลือกไว้อย่างมีเหตุผล การกระทำดังกล่าวมุ่งไปในด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม

2.2 การกระทำที่เกี่ยวกับค่านิยม เป็นการกระทำเช่นนี้มุ่งไปในด้านจริยธรรมและศีลธรรม อย่างอื่น เพื่อดำรงไว้ซึ่งความเป็นระเบียบในชีวิตทางสังคม

2.3 การกระทำตามประเพณี เป็นการกระทำที่ไม่เปลี่ยนแปลงโดยยึดแบบอย่างที่ทำกันมาใน อดีตเป็นหลัก พฤติกรรมกระทำตามประเพณีที่ไม่คำนึงถึงเหตุผล

อकिन รพีพัฒน์ (2550: 7) ได้สรุปทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน หมายถึง การใช้คำพูดหรือการเขียน เพื่อมุ่งให้เกิดความ เชื่อถือและการกระทำ ซึ่งการเกลี้ยกล่อมมีประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการปฏิบัติงาน และถ้าจะให้เกิดผลดีผู้เกลี้ยกล่อมจะต้องมีศิลปะในการสร้างความสนใจในเรื่องที่จะเกลี้ยกล่อม โดยเฉพาะในเรื่องความต้องการของคนตามหลักทฤษฎีของ Maslow ที่เรียกว่าลำดับขั้นความต้องการ (Hierarchy of needs) คือ ความต้องการของคนจะเป็นไปตามลำดับจากน้อยไปมากมีทั้งหมด 5 ระดับ ดังนี้

1.1 ความต้องการทางด้านสรีระวิทยา (Physiological needs) เป็นความต้องการ ขั้นพื้นฐานของมนุษย์ (Survival needs) ได้แก่ ความต้องการทางด้านอาหาร ยา เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่ อาศัย ยารักษาโรค และความต้องการทางเพศ

1.2 ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต (Safety and security needs) ได้แก่ ความต้องการที่อยู่อาศัยอย่างมีความปลอดภัยจากการถูกทำร้ายร่างกาย หรือถูกขโมยทรัพย์สิน หรือความมั่นคงในการทำงานและการมีชีวิตอยู่อย่างมั่นคงในสังคม

1.3 ความต้องการทางด้านสังคม (Social needs) ได้แก่ ความต้องการความรัก ความต้องการที่จะให้สังคมยอมรับว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

1.4 ความต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียง (Self-esteem needs) ได้แก่ ความ ภูมิใจความต้องการดีเด่นในเรื่องหนึ่งที่จะให้ได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ความต้องการ ด้านนี้ เป็นความต้องการระดับสูงที่เกี่ยวกับความมั่นใจในตัวเองในเรื่องความสามารถ และความสำคัญของบุคคล

1.5 ความต้องการความสำเร็จแห่งตน (Self-actualization needs) เป็นความต้องการในระบบสูงสุด ที่อยากจะให้เกิดความสำเร็จในทุกสิ่งทุกอย่างตามความนึกคิด ของตนเองเพื่อจะพัฒนาตนเองให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ความต้องการนี้จึงเป็นความต้องการ พิเศษของบุคคลที่จะพยายามผลักดันชีวิตของตนเองให้เป็นแนวทางที่ดีที่สุด

2. ทฤษฎีการระดมสร้างขวัญของคนในชาติ (National morale) คนเรามีความต้องการทางกายและใจถ้าคนมีขวัญดีพอ ผลของการทำงานจะสูง ตามไปด้วย แต่ถ้าขวัญไม่ดีผลงานก็ต่ำไปด้วย ทั้งนี้เนื่องจากว่าขวัญเป็นสถานการณ์ทางจิตใจที่แสดงออกในรูปพฤติกรรมต่าง ๆ นั้นเอง การจะสร้างขวัญให้ดีต้องพยายามสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้ร่วมงาน เช่น การไม่เอาไรต์เอาเปรียบ การให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับงาน การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น เป็นต้น และเมื่อใดก็ตามถ้าคนทำงานมีขวัญดีจะเกิดสำนึกในความรับผิดชอบ อันจะเกิดผลดีแก่หน่วยงานทั้งในส่วนที่เป็นขวัญส่วนบุคคล และขวัญของกลุ่ม ดังนั้น จะเป็นไปได้ว่าขวัญของคนเราโดยเฉพาะคนมีขวัญที่ดีย่อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ได้เช่นกัน

3. ทฤษฎีสร้างความรู้สึกราชาชาตินิยม (Nationalism) ปัจจัยประการหนึ่งที่น่าสู่การมีส่วนร่วมคือการสร้างความรู้สึกราชาชาตินิยมให้เกิดขึ้น หมายถึง ความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองที่จะอุทิศหรือ เน้น คำนึงเรื่องผลประโยชน์ ส่วนรวมของชาติ มีความพอใจในชาติของตัวเอง พอใจเกียรติภูมิจงรักภักดีผูกพันต่อท้องถิ่น

4. ทฤษฎีการสร้างผู้นำ (Leadership) การสร้างผู้นำจะช่วยจูงใจให้ประชาชนทำงานด้วยความเต็มใจเพื่อบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน ทั้งนี้เพราะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญของการร่วมกลุ่มคนจูงใจไปยังเป้าประสงค์โดยทั่วไปแล้วผู้นำอาจจะมีทั้งผู้นำที่ดีเรียกว่า ผู้นำปฏิฐาน (Positive leader) ผู้นำพลวัต คือ เคลื่อนไหวทำงานอยู่เสมอ (Dynamic leader) และผู้นำไม่มีกิจไม่มี ผลงานสร้างสรรค์ ที่เรียกว่า ผู้นำนิเสธ (Negative leader) ผลของการให้ทฤษฎีการสร้างผู้นำ จึงทำให้เกิดการระดมความร่วมมือปฏิบัติงานอย่างมีขวัญกำลังใจ งานมีคุณภาพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และร่วมรับผิดชอบ ดังนั้น การสร้างผู้นำที่ดี ย่อมจะนำไปสู่ การมีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่าง ๆ ด้วยดีนั่นเอง

5. ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการบริหาร (Administration and method) การใช้ระบบบริหารในการระดมความร่วมมือเป็นวิธีหนึ่งที่ย่างเพราะใช้กฎหมาย ระเบียบ แบบแผน เป็นเครื่องมือในการดำเนินการ แต่อย่างใดก็ตามผลของความร่วมมือยังไม่มีระบบใดที่ดีที่สุดในเรื่องการใช้บริหาร เพราะธรรมชาติของคนถ้าทำงานตามความสมัครใจอย่างตั้งใจไม่มีใครบังคับก็จะทำงานด้วยความรัก แต่ถ้าไม่ควบคุมเลยก็ไม่เป็นไปตามนโยบายและความจำเป็นของรัฐ เพราะการใช้ระบบบริหารเป็นการให้ปฏิบัติตามนโยบายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเพิ่มความคาดหวังผลประโยชน์

2.4 ปัจจัยของการมีส่วนร่วม

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย มีผู้กล่าวไว้ ดังนี้

รีดเดอร์ (Reeder, 1963 อ้างถึงใน ปรีดา เจษฎารางกุล, 2550: 26) ได้สรุปปัจจัย ต่าง ๆ ที่มีผลต่อการรักษาการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 11 ประการ ดังนี้

1. การปฏิบัติตนให้สอดคล้องตามความเชื่อถือพื้นฐาน กล่าวคือ บุคคลและกลุ่มบุคคล เหมือนจะเลือกแบบวิธีการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องและคล้ายคลึงกับความเชื่อพื้นฐานของตนเอง

2. มาตรฐานคุณค่า บุคคลและกลุ่มบุคคลดูเหมือนจะปฏิบัติในลักษณะที่สอดคล้องกับมาตรฐานคุณค่าของตนเอง

3. เป้าหมาย บุคคลและกลุ่มบุคคลดูเหมือนจะส่งเสริมป้องกันและรักษาเป้าหมายตน

4. ประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา พฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลบางครั้งมีรากฐานมาจากประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา

5. ความคาดหวัง บุคคลและกลุ่มบุคคลจะประพฤติตามแบบที่ตนคาดหวังว่าจะต้องประพฤติในสถานการณ์เช่นนั้น ทั้งยังชอบปฏิบัติต่อผู้อื่นในลักษณะที่ตนคาดหวังจากผู้อื่นด้วย เช่นกัน

6. การมองแต่ตนเอง บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งคิดว่าตนเองสมควรกระทำเช่นนั้น

7. การบีบบังคับบุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรู้สึกว่าตนถูกบังคับให้ทำ

8. นิสัยและประเพณี บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเรานิสัยชอบกระทำอยู่ ในสถานการณ์นั้น ๆ

9. โอกาส บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบการปฏิบัติของสังคม โดยเฉพาะในทางที่เกี่ยวข้องกับจำนวนและชนิดของโอกาส ซึ่งโครงการของสังคมเอื้ออำนวยเข้ามา มีส่วนร่วมกันในการกระทำเช่นนั้นเท่าที่พวกเขาได้รับรู้

10. ความสามารถบุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเข้ามามีส่วนร่วมกันในกิจกรรมบางอย่างที่ ตนเห็นว่าสามารถทำในสิ่งที่ต้องการให้เขาทำในสถานการณ์เช่นนั้น

11. การสนับสนุนบุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเริ่มปฏิบัติเมื่อเขารู้สึกว่าเขารับ การสนับสนุนที่ดีพอให้กระทำการเช่นนั้น

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization อ้างถึงใน ยูนิท ระเบียบ, 2544: 21 - 22) เสนอปัจจัยพื้นฐานในการระดมการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ

1. ปัจจัยของสิ่งจูงใจจากสภาพความเป็นจริงชาวบ้านที่จะเข้าร่วมกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งทั้งในแง่การร่วมแรง ร่วมทรัพยากร หรืออื่น ๆ นั้น มีเหตุผลอยู่ 2 ประการ คือ

1.1 การมองเห็นว่าตนจะได้ประโยชน์ตอบแทนในสิ่งที่ตนทำไป ซึ่งถือเป็นเรื่องการกระตุ้นให้เกิดมีสิ่งจูงใจ

1.2 การได้รับคำบอกกล่าวหรือชักชวนจากเพื่อนบ้านให้เข้าร่วม โดยมีสิ่งจูงใจเป็นตัวนำ ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องของการก่อให้เกิดมีสิ่งจูงใจ

2. ปัจจัยโครงสร้างของช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม แม้ว่าชาวชนบทเป็นจำนวนมาก จะเห็นประโยชน์ของการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาแต่ก็ไม่อาจเข้าร่วมกิจกรรมได้ เนื่องจากไม่เห็นช่องทางของการมีส่วนร่วม หรือเข้าร่วมแล้วก็ไม่ได้รับดังที่คาดหวังเอาไว้ เนื่องจาก การเข้ามามีส่วนร่วมนั้นมิได้จัดรูปแบบความสัมพันธ์ที่เหมาะสม เช่น ภาวะผู้นำ ลักษณะการทำงาน กฎระเบียบแบบแผน เป็นต้น ดังนั้นปัจจัยพื้นฐานทางด้านโครงสร้างของช่องทางในการเข้ามามี ส่วนร่วมจึงควรมีลักษณะ

2.1 เปิดโอกาสให้ทุกคนและทุกกลุ่มในชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมในการพัฒนารูปแบบ ใดรูปแบบหนึ่ง โดยการเข้าร่วมอาจอยู่ในรูปของการมีส่วนร่วมโดยตรงหรือโดยมีตัวแทนก็ได้

2.2 ควรมีกำหนดเวลาที่แน่ชัด เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสามารถกำหนดเงื่อนไขของตนเองได้

2.3 กำหนดลักษณะกิจกรรมที่แน่นอน

3. ปัจจัยอำนาจในการส่งเสริมกิจกรรมของการมีส่วนร่วม โดยปกติที่ผ่านมาในกิจกรรม หนึ่ง ๆ แม้ว่าประชาชนจะเห็นด้วยและมีโอกาสเข้าร่วม แต่ไม่อาจกำหนดเป้าหมาย วิธีการหรือ ผลประโยชน์ ของกิจกรรม เพราะสิ่งเหล่านี้เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้กระทำ

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527: 183) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ได้แก่

1. ความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลสำคัญและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ประชาชนมี ส่วนร่วมใน กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การลงแขก การบำเพ็ญประโยชน์ การสร้างโบสถ์วิหาร

2. ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือหรือมีเกียรติยศ ตำแหน่ง ทำให้ประชาชนมี ส่วน ร่วมทั้ง ๆ ที่ยังไม่มีศรัทธาหรือความเต็มใจอย่างเต็มเปี่ยมที่จะกระทำ เช่น ผู้ใหญ่ออกปากขอแรง ผู้น้อยก็ช่วยแรง

3. อำนาจบังคับที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับให้มี ส่วนร่วม ในการกระทำต่าง ๆ เช่น บังคับให้ทำงานเยี่ยงทาส ฯลฯ

พัทยา สายหู (2529: 246) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีความสำคัญและส่งผลต่อการมีส่วนร่วมใน กิจกรรมที่ได้ดำเนินการอยู่ในชุมชน ซึ่งความสำเร็จของโครงการพัฒนาชุมชนขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยที่เป็นลักษณะของโครงการ เช่น โครงการที่ประชาชนต้องการ

2. ปัจจัยที่มีลักษณะของชาวบ้านเอง เช่น ชยันชันแข็ง สามัคคี มีผู้นำดี

3. ปัจจัยที่มาจากทางราชการ เช่น ถือเป็นโครงการสำคัญ มีงบประมาณเหลือเพียงพอ มี เจ้าหน้าที่วิชาการสนับสนุน

4. ปัจจัยที่เป็นส่วนประกอบ เช่น การคมนาคมสะดวก วัสดุพร้อม เป็นต้น

ปรัชญา เวสารัชช์ (2528, หน้า 170) ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญซึ่งผลักดันให้ประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชนบท ดังนี้

1. ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองและความปลอดภัย

2. ปัจจัยผลักดันจากบุคคลอื่น โดยเฉพาะผู้นำ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

3. ปัจจัยที่เป็นรางวัลตอบแทนได้แก่ ค่าตอบแทนแรงงาน เงินปันผลจากสหกรณ์ออมทรัพย์

4. ปัจจัยภายในตัวบุคคล ได้แก่ ความคาดหวังในประโยชน์ส่วนร่วม ความรู้สึกเกรงใจ ไม่กล้า ปฏิเสธเมื่อถูกชักชวน หรือความรู้สึกว่าเป็นพันธะที่ต้องเข้าร่วมเพื่อให้เกิดความสามัคคี

นิวสตรอม (Newstrom, 1993 อ้างถึงใน ณรงค์ วารีชล, 2551: 10) พบว่า ปัจจัยที่เป็น อุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม คือ

1. ลักษณะขององค์กร โครงสร้างขององค์กร วัฒนธรรมขององค์กร หากองค์กรมี โครงสร้าง ใหญ่ ขั้นตอนการปฏิบัติมาก เช่น ระบบราชการ จะเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมได้

2. นโยบายองค์กรที่ขาดความชัดเจน จะทำให้บุคลากรไม่แน่ใจเป้าหมาย แนวทาง การปฏิบัติ จึงเกิดความลังเลที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม

3. ภาวะผู้นำ ซึ่งถ้าหากว่าผู้นำเชื่อว่าผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นผู้ไม่มีศักยภาพ ไม่มีความก้าวหน้า ขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน งานจะสำเร็จได้ต้องควบคุม ภาวะผู้นำประเภท นี้จะเป็น อุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมได้

4. ลักษณะงาน ซึ่งหากว่างานที่สามารถทำสำเร็จได้ด้วยตัวเอง เช่น งานในห้องทดลอง ลักษณะงานเช่นนี้จะทำให้บุคลากรไม่เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม

5. ความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น ระดับการศึกษา วิชาชีพ โดยถ้าหากบุคลากรที่มี ระดับการศึกษาที่สูงอยู่ในตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบมาก ก็แสวงหาการมีส่วนร่วมมากกว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า และหน้าที่ความรับผิดชอบที่น้อยกว่าด้วย

โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1980 อ้างถึงใน ณรงค์ วาริชล, 2551: 9) กล่าวว่า มี ปัจจัยหลายอย่างที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ได้แก่

1. เพศ
2. อายุ
3. สถานภาพสมรส
4. ระดับการศึกษา
5. อาชีพ
6. รายได้
7. ระยะเวลาที่อยู่ในท้องถิ่น
8. สถานภาพการทำงาน

อรพรรณ ฆมรสุวรรณ (2544) กล่าวว่า การที่ประชาชนในชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมใน กิจกรรมการพัฒนาใด ๆ มากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ทั้งปัจจัยภายนอกชุมชนและปัจจัย ภายในชุมชน เช่น แบบแผนการดำเนินชีวิต ความรู้และทัศนคติต่อกิจกรรมนั้น ๆ การมีโอกาสดูแล การได้รับการ สนับสนุนจากภายนอกนโยบายการพัฒนาของรัฐ บทบาทของทางราชการต่อ การพัฒนา โครงสร้างทางการเมืองและสังคม เป็นต้น

จากแนวคิดปัจจัยของการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่กล่าวมานั้น พอสรุปได้ว่าการมีทั้ง คุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน รายได้ ทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ปัจจัยจิตใจ เช่น ค่าตอบแทน ของชั่วคราว และปัจจัยผลักดันจากบุคคลอื่น ความ เกรงใจต่อบุคคลที่เคารพนับถือหรือผู้นำ รวมทั้งจากปัจจัยภายนอก เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง วัฒนธรรม เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการร่วมประชาคม หรือ กิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งเช่นกัน

2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการทำประชาคม

ความหมายของประชาคม ได้มีผู้ให้ความหมายดังต่อไปนี้ ดวงกมล (วัฒนสุข) พรธานี ได้กล่าวว่า “ประชาคม/ประชาสังคม” หรือ “Civil Society” ความหมายตามพจนานุกรม Civil หมายถึง เรื่องที่เกี่ยวกับพลเรือน หรือประชาชน มาจากคำว่า Civilian ที่แปลว่า พลเรือนหรือประชาชน ส่วนคำว่า Society แปลว่า สังคม สมาคม หมู่ชน การอยู่รวมกัน

ประชาคม เป็นการรวมคาสองคำเข้าด้วยกัน คือ ประชา และสมาคม/สังคม ซึ่งทั้งสองคำนี้มีความหมายดังนี้

ประชา หมายถึง ประชาชน หรือคนที่มากกว่า หนึ่งคนเข้ามาร่วมมือกัน สมาคม/สังคม หมายถึง การพบปะ ปรีกษา หรือ หรือพูดคุยแลกเปลี่ยนกัน ระหว่างคนที่มีประเด็นร่วมกัน และการอยู่ร่วมกัน

ประชาคม จึงน่าจะหมายถึง “การที่ประชาชนหรือหมู่ชนที่เข้ามารวมกันเพื่อพูดคุยปรึกษาหารือ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในรูปของกลุ่ม หรือเครือข่าย ในประเด็นใดประเด็นหนึ่งโดยมีจุดมุ่งหมายที่แก้ปัญหานั้น ๆ ให้ลุล่วงหรือพัฒนาประเด็นนั้น ๆ ร่วมกัน”

ประชาคม เป็นกระบวนการ ที่ประกอบด้วยหลากหลายวิธีการ และขั้นตอนที่ชัดเจน ที่จัดขึ้นเพื่อให้ได้มาซึ่งความคิดเห็นที่หลากหลาย ข้อสังเกต และ/หรือข้อสรุป ของประชาชนหรือคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือมีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ว่ามีความรู้สึก หรือมีความคิดต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของเขาทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างไร และมีแนวทางที่จะแก้ปัญหา หรือผลักดันในประเด็นนั้น ๆ อย่างไร ทั้งนี้เพื่อเป้าหมายสุดท้ายคือการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ประชาชนมีส่วนร่วม และเป็นเจ้าของพัฒนานั้น

ชัยอนันต์ สมุททนิช ให้ความหมายของ “ประชาคม” หรือ “วิถีประชา” ว่าหมายถึง การรวมกลุ่มขององค์กรต่าง ๆ โดยเอาตัวกิจกรรมเป็นศูนย์กลางปราศจากการจัดตั้ง ซึ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาทุกฝ่ายในระดับพื้นที่ย่อย ๆ อาจเป็นพื้นที่จังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน เป็นต้น

กระแสความคิดเกี่ยวกับประชาคม ทำให้มีผู้พยายามสร้างระบบการรวมตัวของคนหรือกลุ่มคนขึ้นในทุกระดับ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการร่วมกันคิดวางแผนแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน หรือท้องถิ่นของตนเอง เช่น มีการรวมตัวกันเป็นประชาคมจังหวัด ประชาคมอำเภอ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การดำเนินกิจกรรมของประชาคมจังหวัด ประชาคมอำเภอ ย่อมขาดความยั่งยืนต่อเนื่องหาก ขาดการเชื่อมโยงจากฐานล่าง นั่นคือ ประชาคมตำบล หมู่บ้าน จึงเป็นข้อต่อของประชาคมในระดับที่สูงขึ้นไป และเป็นกระบวนการส่งเสริมให้องค์กรประชาชนและประชาชนในระดับตำบล หมู่บ้าน เกิดการเรียนรู้ และการตัดสินใจแก้ไขปัญหาของชุมชนภายใต้การระดมทรัพยากรและการกระตุ้นความร่วมมือและสนับสนุนจากส่วนราชการหรือสถาบันต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนทางด้านการเมือง เศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมโดยใช้กลไกของการวางแผนการบริหาร

จัดการของตำบลในการแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการของชุมชน ดังนั้นประชาคมจะเป็นการสร้างเวทีให้องค์กรประชาชนและประชาชนได้พัฒนาศักยภาพ ความคิดและการปฏิบัติที่จะมีส่วนร่วมตัดสินใจของชุมชนมากขึ้น ก่อให้เกิดความเป็นเจ้าของรัก และหวงแหนชุมชน บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบสำคัญของประชาคมตำบล หมู่บ้าน อาจสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. เป็นเวทีหรือกลไกของการประสานงานการวางแผนและบริหารจัดการพัฒนาในระดับตำบล หมู่บ้าน ร่วมกับองค์กรที่รัฐกำหนดให้ตอบสนองปัญหาความต้องการของประชาชนในตำบล ภายใต้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา

2. ระดมทรัพยากรและความร่วมมือการสนับสนุนขององค์กรต่าง ๆ ภายในชุมชนและองค์กรภายนอกชุมชนเพื่อนำไปสู่การบริหารการพัฒนาที่ได้กำหนดโดยชุมชน

3. เสนอแนะแนวทางการพัฒนาที่เป็นข้อเสนอของประชาคมตำบล หมู่บ้าน เข้าสู่กระบวนการบริหารการพัฒนาของส่วนราชการอย่างเป็นระบบ

4. เผยแพร่ความคิดเห็นและข่าวสารเกี่ยวกับประเด็นการพัฒนาต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน

5. ติดตาม ประเมินผลการพัฒนาชุมชนเพื่อนำไปสู่การวางแผน

พิรพล ไตรทศวิทย์ กล่าวถึง องค์ประกอบของประชาคมตำบล ดังนี้

1. นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

2. ตัวแทนของประชาคมในหมู่บ้าน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้แทนฝ่ายประชาชน และกลุ่มองค์กร

3. ประธานและเลขานุการที่มาจากการเลือกตั้งของสมาชิกประชาคม

กล่าวโดยสรุป ประชาคม เป็นความร่วมมือในระดับชุมชน ของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อปกครองตนเอง โดยมีปัจจัยสนับสนุนที่จะทำให้ประชาคมตำบลหรือหมู่บ้าน เกิดความเข้มแข็งได้นั้น คือ ความตระหนักในหน้าที่รับผิดชอบ ความรัก และการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของชุมชน โดยที่ประชาชนสนใจเข้าร่วมกิจกรรมอย่างแท้จริงและอยู่บนพื้นฐานของความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย นอกจากนี้การประชุมประชาคมยังเป็นเงื่อนไขสำคัญตามกฎหมายพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 มาตรา 16 (1) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ความต้องการของชุมชน และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน นับว่าเป็นกระบวนการที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

2.6 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง

ตำบลทรายทองอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยตั้งอยู่ห่างจากอำเภอศรีบุญเรือง ประมาณ 10 กิโลเมตร ที่ตั้ง เลขที่ 268 หมู่ที่ 6 ตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู มีพื้นที่ทั้งหมด 34,018 ไร่ หรือประมาณ 52.70 ตารางกิโลเมตร โดยมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ตำบลต่างๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลหนองบัวใต้ อำเภอศรีบุญเรืองและตำบลโคกม่วง อำเภอโนนสัง
ทิศใต้ ติดต่อกับลำน้ำพองซึ่งเป็นลำน้ำกั้นเขตแดนระหว่างอำเภอศรีบุญเรือง กับกิ่งอำเภอ
หนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น

ทิศตะวันออก ติดกับลำน้ำพะเนียง ซึ่งเป็นลำน้ำกั้นเขตแดนระหว่างอำเภอศรีบุญเรือง กับ
อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู

ทิศตะวันตก ติดต่อกับลำน้ำพอง ซึ่งเป็นเขตกั้นแดนระหว่างตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง
กับตำบลกุดธาตุ กับกิ่งอำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น

เขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลทรายทอง 10
หมู่บ้าน ดังนี้

- หมู่ที่ 1 บ้านใหม่ทรายทอง
- หมู่ที่ 2 บ้านเหล่านาคี
- หมู่ที่ 3 บ้านน้ำลาด
- หมู่ที่ 4 บ้านหนองขาม
- หมู่ที่ 5 บ้านดอนข่า
- หมู่ที่ 6 บ้านหนองอุ
- หมู่ที่ 7 บ้านทรายมูล
- หมู่ที่ 8 บ้านกุดหัวแฮด
- หมู่ที่ 9 บ้านท่างาม
- หมู่ที่ 10 บ้านกุดแซ่

ด้านการศึกษาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง มีโรงเรียนประถมศึกษา 6 แห่ง ได้แก่

- 1.โรงเรียนบ้านหนองขาม
- 2.โรงเรียนบ้านดอนข่า
- 3.โรงเรียนบ้านหนองอุ
- 4.โรงเรียนบ้านทรายมูล
- 5.โรงเรียนบ้านกุดหัวแฮด
- 6.โรงเรียนบ้านเหล่านาคี

มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 6 แห่ง ได้แก่

- 1.ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทรายมูล
- 2.ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทรายทอง-กุดแซ่
- 3.ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดโนนรัง ข.
- 4.ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดสว่างชาติบำรุง
- 5.ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดสีลวิสุทธิ
- 6.ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดโพธิ์ศิลา

ด้านสาธารณสุข

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในเขตพื้นที่สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 1 แห่ง
เตียงคนไข้ จำนวน 5 เตียง

ด้านการสาธารณูปโภค

- จำนวนครัวเรือนที่ใช้ไฟฟ้า จำนวน 2,039 หลังคาเรือน
- ไฟฟ้าสาธารณะ จำนวน 75 จุด ครอบคลุมถนนทุกสายในเขตองค์การบริหารส่วน

ตำบลทรายทอง

- ด้านการสื่อสาร ใช้บริการไปรษณีย์ จากไปรษณีย์อำเภอศรีบุญเรือง
- ถนนลาดยางแอสฟัลท์ จำนวน 41 สาย
- ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก จำนวน 100 สาย
- ถนนลูกรัง จำนวน 12 สาย
- ถนนเชื่อมระหว่างตำบล จำนวน 1 สาย

ด้านการเมืองการปกครอง

องค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง ประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีประธานคนหนึ่ง รองประธานสภาคนหนึ่ง ซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากสมาชิกสภา

องค์การบริหารส่วนตำบลทรายทองมีบุคลากรปฏิบัติงาน ดังนี้

พนักงานส่วนตำบล จำนวน 9 คน

ลูกจ้างประจำ จำนวน 2 คน

พนักงานจ้างตามภารกิจ จำนวน 38 คน

พนักงานจ้างทั่วไป จำนวน 1 คน

ด้านแรงงาน

จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานพบว่า ประชากรที่มีอายุ 15 – 60 ปี อยู่ในกำลังแรงงาน ร้อยละ 95 เมื่อเทียบกับอัตราส่วนกับจังหวัด ร้อยละ 73.99 ซึ่งสูงกว่ามาก แต่ค่าแรงในพื้นที่ต่ำกว่าระดับจังหวัด โดยเฉพาะแรงงานด้านการเกษตร ประชากรอายุระหว่าง 25 – 50 ปี บางส่วนไปรับจ้างทำงานนอกพื้นที่ รวมทั้งแรงงานที่ไปทำงานต่างประเทศ ปัญหาที่พบคือ ประชากรต้องไปทำงานนอกพื้นที่ในเมืองที่มีโรงงานอุตสาหกรรม บริษัท ห้างร้านใหญ่ๆ เพราะในพื้นที่ไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมที่มีการจ้างแรงงานเยอะ เพราะพื้นที่ส่วนมากเป็นที่อยู่อาศัย ปัญหานี้ยังไม่สามารถแก้ไขได้

ด้านการเกษตรและแหล่งน้ำ

ข้อมูลด้านการเกษตร

หมู่บ้าน ใหม่ทรายทอง	หมู่ที่ 1	พื้นที่ทั้งหมด	9,365	ไร่
หมู่บ้าน เหล่านาคี	หมู่ที่ 2	พื้นที่ทั้งหมด	1,711	ไร่
หมู่บ้าน น้ำลัด	หมู่ที่ 3	พื้นที่ทั้งหมด	1,903	ไร่
หมู่บ้าน หนองขาม	หมู่ที่ 4	พื้นที่ทั้งหมด	4,048	ไร่

หมู่บ้าน ดอนข่า	หมู่ที่ 5	พื้นที่ทั้งหมด	2,598	ไร่
หมู่บ้าน หนองอุ	หมู่ที่ 6	พื้นที่ทั้งหมด	7,448	ไร่
หมู่บ้าน ทรายมูล	หมู่ที่ 7	พื้นที่ทั้งหมด	7,580	ไร่
หมู่บ้าน กุดหัวแฮด	หมู่ที่ 8	พื้นที่ทั้งหมด	1,012	ไร่
หมู่บ้าน ท่างาม	หมู่ที่ 9	พื้นที่ทั้งหมด	2,706	ไร่
หมู่บ้าน กุดแซ่	หมู่ที่ 10	พื้นที่ทั้งหมด	1,200	ไร่

ข้อมูลแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำธรรมชาติ ได้แก่

หมู่ที่ 1 บ้านทรายทอง หนองแขงมล , บุ่งปิ่น, โสกข่า, บุ่งผักข่า

หมู่ที่ 2 บ้านเหล่านาดี ลำห้วยไผ่ตอนกลาง

หมู่ที่ 3 บ้านน้ำลาด หนองน้ำแดง, กุดแฮด-หนองขาเค

หมู่ที่ 4 บ้านหนองขาม บุ่งคัดเค้า

หมู่ที่ 5 บ้านดอนข่า บึงห้วยไผ่ตอนบน, หนองผือ, บึงน้อย

หมู่ที่ 6 บ้านหนองอุ บึงห้วยไผ่ตอนล่าง

หมู่ที่ 7 บ้านทรายมูล หนองข่าแฮด, โสกหินปูน, ห้วยกุดแคน

หมู่ที่ 8 บ้านกุดหัวแฮด บุ่งแห้ง, บุ่งปักหลอด, ลำห้วยไผ่, บุ่งข่อย, บึงห้วยไผ่, บึง

ขนุน, บึงปักทัน

หมู่ที่ 9 บ้านท่างาม หนองสิม, หนองฝายป่าช้า

หมู่ที่ 10 บ้านกุดแซ่ หนองเลิงข้อมูลด้านแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค

ป่อบาดาล จำนวน 14 ป่อ

ด้านศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม

- ผู้ที่นับถือศาสนาพุทธร้อยละ๙๙

วัด 13 แห่ง

สำนักสงฆ์ 3 แห่ง

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยมีผู้วิจัยได้หลายท่าน สามารถนำมาศึกษาในการวิจัยในครั้งนี้ สรุปได้ดังนี้

ณัฐธีร์ เนื่อนิม (2564) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลด่านสำโรง ตำบลสำโรงเหนือ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อศึกษาความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลด่านสำโรง และเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลด่านสำโรง โดยใช้เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ทางสถิติ ทั้งสถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analytical Statistic) และสถิติวิเคราะห์เชิงอนุมาน (Inferential Analysis Statistic) ในการทดสอบสมมติฐาน ใช้ t-test, One

way ANOVA และ Regression analysis โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนที่อาศัยในเขตของเทศบาล ตำบลด่านสำโรง จำนวน 385 คน ตามสูตรของ Khazanie ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาอยู่ในระดับที่สูง แต่ปัจจัยส่วนบุคคลนั้นไม่ได้แตกต่างกัน ในการมีส่วนร่วม และปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น คือ ความศรัทธา ความเกรงใจ และอำนาจบังคับ ซึ่งผู้วิจัยมองว่าการปัจจัยดังกล่าวยังไม่ใช่การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ แต่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางสังคม ฉะนั้นจึงควรมีการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ จิตสำนึก เพื่อลด การใช้อำนาจ ในการบังคับ หรือแม้แต่ลดการกดดันให้เข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้แผนพัฒนาท้องถิ่นนั้น ตรงตามวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาของชุมชนนั้น ๆ อย่างครอบคลุม

สุริย์พร โพธิ์ชัยศรี และ โกศล สอดส่อง (2564) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือประชาชนที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป ในเขตตำบลโพนสูง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี โดยใช้ สูตรของ Taro Yamane จำนวน 386 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถาม เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบไป ด้วยเนื้อหา 3 ส่วน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือสถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ T - test และ F - test สำหรับการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหาร ส่วนตำบลโพนสูง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ที่จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.82, S.D. = 0.59) และเมื่อพิจารณาราย ด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ($\bar{x}$ = 3.88, S.D. = 0.72) รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{x}$ = 3.85, S.D. = 0.72) และด้านที่มี ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการจัดหารายได้($\bar{x}$ = 3.73, S.D. = 0.72) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูง อำเภอบ้านดุง จังหวัด อุดรธานี ที่จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลโดยภาพรวมพบว่า เพศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 ส่วนด้าน อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่าไม่มีความแตกต่าง กัน ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหาร ส่วนตำบลโพนสูง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ควรเปิดเผยข้อมูลข่าวสารโดยการ ประกาศแผนพัฒนาให้ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ

วงศ์กร บวรศักดิ์สุนทร (2565) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่น พ.ศ. 2566 – 2570 กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโป่ง อำเภอนองไผ่ จังหวัด เพชรบูรณ์ โดยได้ทำการศึกษาปัจจัยพื้นฐานด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อศึกษาระดับการมี ส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย 1) ปัจจัยที่เป็นคุณสมบัติหรือภูมิหลังของ บุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ และ 2) ปัจจัยพื้นฐานด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ ด้านอิสรภาพ ด้านความเสมอภาค และ ด้าน ความสามารถ โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 98

ตัวอย่าง ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนในพื้นที่ที่มีปัจจัยพื้นฐานด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2566 - 2570) ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ ปัจจัยภูมิหลังของประชาชน และปัจจัยพื้นฐานด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05 โดยปัจจัยด้านภูมิหลังของประชาชนมี เพียงปัจจัยย่อยด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ในขณะที่ปัจจัยพื้นฐาน ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนมีเพียงปัจจัยย่อยด้านความสามารถของประชาชนเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์ กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

พงษ์พิพัฒน์ มีเบญจมาศ (2562) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานตาม อำนาจหน้าที่ของ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ บริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน และศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ บริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำแนกตาม ปัจจัยเพศ อายุ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขต อบต. ประชากรในการศึกษาได้แก่ ประชาชนในเขต พื้นที่ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 11,768 คน โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 387 คน ตามวิธีการสุ่มตัวอย่างของ Yamane โดยการสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็น แบบสอบถาม มี 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของ แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบ ตรวจสอบรายการ (Checklist) เกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบ แบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ สามแลบ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ทั้ง 8 ด้าน ตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วน ตำบล โดยใช้แบบสอบถามมาตราวัด ประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของ Likert และ ส่วนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะการ แสดงความคิดเห็นทั่วไปวิเคราะห์ศึกษาสมมุติฐาน โดยใช้สถิติ One-Way Anova ผลการศึกษาพบว่า ระดับความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ บริหารงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย จังหวัด แม่ฮ่องสอน ให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยด้านภาพรวมในแต่ละด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนตามเพศ อายุ และ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในภาพรวมพบว่าไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

วิชชากร ตรีกตรอง (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี เพื่อ ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล ห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี และ ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี กลุ่ม ตัวอย่างที่ใช้คือประชาชนที่มีอายุมากกว่า หรือเท่ากับ 18 ปี บริบูรณ์ ที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลห้างสูง จำนวน 260 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ข้อมูลได้แก่ สถิติเชิงพรรณนาคือ ค่าความถี่ร้อยละค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน คือการวิเคราะห์ ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ผลการศึกษา พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย=1.58, SD=0.82) เมื่อพิจารณารายชั้น ตอนโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจาก มากไปน้อย ดังนี้ ขั้นตอนที่ 2 จัดประชุมประชาคมท้องถิ่น รองลงมาคือขั้นตอนที่ 5 เห็นชอบร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น ขั้นตอนที่ 1 คัดเลือกองค์กรจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขั้น ตอนที่ 3 จัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น ขั้นตอนที่ 4 พิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น และขั้นตอนที่ 6 อนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น ตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี ได้แก่ อาชีพ ระยะเวลาการอาศัยอยู่ในชุมชน การมีบทบาทในชุมชน และจำนวนที่ดินการ ครอบครองกรรมสิทธิ์ ที่ดิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, .01 และ .05 ตามลำดับ

ธวัช วราสุนันท์ และโชติ บัตริฐ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบางระกำเมืองใหม่ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบางระกำเมืองใหม่ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก และศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test ค่า F-test และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ผลการวิจัย พบว่า 1.ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบางระกำเมืองใหม่ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการรับผลประโยชน์และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการติดตามและประเมินผล 2. เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบางระกำเมืองใหม่ พบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพ รายได้ และระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3.ข้อเสนอแนะและแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น คือ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในทุกๆขั้นตอน และจัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่อย่างต่อเนื่องตลอดจนเพิ่มการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในหลากหลายช่องทาง และให้ครอบคลุมทั่วถึง

เลิศชาย หอมหวล และพิชัยรัฐ หมั่นด้วง (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน อำเภอมืองเลย จังหวัดเลย เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน อำเภอมืองเลย จังหวัดเลย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขต

องค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน จำนวน 388 คน โดยใช้สูตรของ Taro Yamane เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามประกอบไปด้วยเนื้อหา 3 ส่วน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือสถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ T-test และ F-test การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน โดยจำแนกตามเพศอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.84$, S.D.= 0.42) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{x} = 4.30$, S.D.= 0.37) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ($\bar{x} = 3.45$, S.D.= 0.78) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่าโดยภาพรวมประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ที่แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน ได้แก่ ควรมีการดำเนินการสำรวจปัญหา ความเดือดร้อน และความต้องการของประชาชนเพื่อการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน

สงบ สีเลา และสุปัน สมสาร (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลกุดบาก จำนวน 226 คน โดยใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane, 1967:37-39) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามประกอบไปด้วยเนื้อหา 3 ส่วน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.88 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือสถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ T-test และ F-test สำหรับการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลกุดบาก สกลนคร ที่จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.98$, S.D.= 0.47) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{x} = 4.12$, S.D.= 0.59) รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{x} = 3.97$, S.D.= 0.56) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{x} = 3.90$, S.D.= 0.65) ผลการ

เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ที่จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล โดยภาพรวมพบว่า เพศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ได้แก่ ควรสร้างกิจกรรมเพื่อประชาชนได้มีส่วนร่วมตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร

สุรศักดิ์ โตประสี, กัญญาณัฐ เสียงใหญ่ และประภัสสร เจริญผล (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนมะสังข์ อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อศึกษา 1.ระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน 2.ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน 3.เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชน และ 4.ความสัมพันธ์ของปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดอนมะสังข์ จำนวน 358 คน ได้มาโดยใช้หลักการคำนวณของ Yamane เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม จำนวน 46 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรที่จำแนกเป็น 2 กลุ่ม การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1.ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ แรงจูงใจ และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ทักษะ 2.การมีส่วนร่วมของประชาชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านดำเนินการ และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านรับประโยชน์ 3. ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศ อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ และรายได้ ที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4.ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านทักษะ ผลประโยชน์ แรงจูงใจ และโอกาสที่เอื้ออำนวย มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่ระดับนัยสำคัญ .01

ผิน ปานขาว และชลิดา กันหาลีลา (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลต้นคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี การศึกษารังนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลต้นคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น 2) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลต้นคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี 3) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลต้นคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตาม

ปัจจัยส่วนบุคคล ประชากรที่ศึกษา คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีรายชื่ออยู่ในเขตเทศบาลตำบล ตันคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 4,583 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ สูตรคำนวณของ Yamane (1973) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 368 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test แบบ Independent samples) และ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว(One-way ANOVA) และทดสอบความ แตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe ผลการศึกษา พบว่า 1.ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลตันคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัด สุพรรณบุรี มีค่าเฉลี่ยรวมร้อยละ 6.62 อยู่ในเกณฑ์มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง 2.ประชาชนมี ส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลตันคราม อำเภอบางปลาม้าจังหวัด สุพรรณบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านชั้นนำแผนไปปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านขั้นการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านขั้นตอนการ วางแผน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย 3.ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลตันคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาล ตำบลตันคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีเพศและระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมใน การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลตันคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน แสดงให้เห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ตำบลตันคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศและระดับการศึกษา ของประชาชนส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลตันคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุธิมา เทพวงศ์ (2562) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และ ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การ บริหารส่วนตำบล แหลมฟ้าผ่า อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล และเพื่อศึกษาข้อเสนอ แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหาร ส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนใน เขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล จำนวน 369 คน จากการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม ผลการศึกษามีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแหลม ฟ้าผ่า อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านร่วมรับผลประโยชน์รองลงมา คือ

ด้านการร่วมคิด และด้านร่วมวางแผน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการร่วมติดตามและประเมินผล และด้านร่วมปฏิบัติ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของประชากรที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ประชาชนที่มี สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกันจะมีส่วนร่วมโดยรวมในการ จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ไม่แตกต่างกัน โดยประชาชนที่มี เพศ อายุ อาชีพ แตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.ข้อเสนอแนะทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ควรจัดประชาคม อย่างน้อย สองถึงสามวันเพื่อความสะดวกในระยะเวลาที่ไม่ตรงกัน ควรนำประชาชนที่ไม่ได้ดำรง ตำแหน่งใดเข้าไปมีส่วนร่วม ร่วมในขั้นตอนการวางแผน ควรให้ประชาชนมาร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจ รับการจัดซื้อจัดจ้าง ควรให้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ ควรให้ ประชาชนได้รับประโยชน์จากโครงการด้าน ความปลอดภัยอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น

สรุปจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เช่น ปัจจัยด้านอายุ เพศ ระดับการศึกษา รายได้ การมีส่วนร่วมทาง สังคม ความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมที่กระทำ อีกประการหนึ่ง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหรือคุณลักษณะใดคุณลักษณะหนึ่งเพียงอย่างเดียว เท่านั้น แต่หากยังต้องเกี่ยวเนื่องและขึ้นอยู่กับปัจจัยหรือคุณลักษณะอื่นๆ ประกอบด้วย ดังนั้นในการ ศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาเลือกเฉพาะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและ สภาพแวดล้อมที่มีความเกี่ยวข้องประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมในการนำเสนอปัญหาและการ ตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการนำแผนไปปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์และด้านการมี ส่วนร่วมในการประเมินผล

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเฉพาะในตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 6,822 คน (สำนักทะเบียนอำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู, 2564) 10 หมู่บ้าน ได้แก่

- หมู่ที่ 1 บ้านใหม่ทรายทอง
- หมู่ที่ 2 บ้านเหล่านาคี
- หมู่ที่ 3 บ้านน้ำลาด
- หมู่ที่ 4 บ้านหนองขาม
- หมู่ที่ 5 บ้านดอนข่า
- หมู่ที่ 6 บ้านหนองอุ
- หมู่ที่ 7 บ้านทรายมูล
- หมู่ที่ 8 บ้านกุดหัวแฮด
- หมู่ที่ 9 บ้านท่างาม
- หมู่ที่ 10 บ้านกุดแซ่

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเฉพาะในตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ผู้วิจัยได้กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane ซึ่งกำหนดความเชื่อมั่นที่ 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 378 คน ตามสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

$$n = \frac{6822}{1 + 6822(0.05)^2}$$

$$n = 378$$

เมื่อ n =ขนาดกลุ่มตัวอย่าง N =ขนาดของประชากรที่ศึกษา

e =ค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จะทำการแบ่งสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามหมู่บ้าน เพื่อทำการเก็บข้อมูล โดยใช้วิธีแบบชั้นภูมิ เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างใน แต่ละหมู่บ้านจากนั้นจึงทำการเก็บข้อมูลในแต่ละหมู่บ้าน

$$n_1 = \frac{nN_1}{N}$$

โดย n_1 = จำนวนหน่วยตัวอย่างที่จะสุ่มจากแต่ละกลุ่ม

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

n = จำนวนประชากรของแต่ละกลุ่ม

N_1 = จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการทั้งหมด

ตารางที่ 3.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละหมู่บ้าน

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	กลุ่มตัวอย่าง
1	บ้านใหม่ทรายทอง	648	36
2	บ้านเหล่านาคี	383	21
3	บ้านน้ำลาด	804	45
4	บ้านหนองขาม	715	40
5	บ้านดอนข่า	575	32
6	บ้านหนองอุ	1056	59
7	บ้านทรายมูล	1235	68
8	บ้านกุดหัวแฮด	309	17
9	บ้านท่างาม	576	32
10	บ้านกุดแซ่	521	29
รวม		6,822	378

3.2 ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย

ตัวแปรอิสระ

1.ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู 5 ด้านประกอบด้วย

1. ด้านการร่วมคิด
2. ด้านการร่วมวางแผน
3. ด้านการร่วมปฏิบัติ
4. ด้านการติดตามและประเมินผล
5. ด้านการรับประโยชน์

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ จากแหล่งข้อมูล 2 แหล่ง คือ แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และแหล่งข้อมูลทุติภูมิ (Secondary Data)

1.แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) รวบรวมข้อมูลด้วยการออกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งกำหนดกลุ่มตัวอย่าง 378 ตัวอย่าง โดยแจกแบบสอบถามจำแนกตามหมู่บ้าน ตามตารางที่ 3.1

2.แหล่งข้อมูลทุติภูมิ (Secondary Data) คือ เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากตำรา วิทยานิพนธ์ เอกสารบทความทางวิชาการ รายงานการวิจัย วารสารต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยร่วมด้วย เพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 7 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) ให้เลือกคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริง

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการร่วมคิด ด้านการร่วมวางแผน ด้านการร่วมปฏิบัติ ด้านการร่วมติดตามและประเมินผล

และด้านการร่วมรับประโยชน์ ลักษณะเป็นแบบสอบถามเป็นคำถามปลายปิด จำนวน 25 ข้อ ให้เลือกตอบในลักษณะประเมินค่า 5 ระดับ วัดทัศนคติแบบลิเคิร์ต (Likert scale) ซึ่งผู้ตอบแสดงความเห็นเกี่ยวกับข้อความแต่ละข้อ โดยเลือกคำตอบ โดยผู้วิจัยได้กำหนดระดับการมีส่วนร่วมไว้ 5 ระดับ คือ

มากที่สุด	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นตรงกับการมีส่วนร่วมของตนในระดับมากที่สุด
มาก	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นตรงกับการมีส่วนร่วมของตนในระดับมาก
ปานกลาง	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นตรงกับการมีส่วนร่วมของตนในระดับปานกลาง
น้อย	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นตรงกับการมีส่วนร่วมของตนในระดับน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นตรงกับการมีส่วนร่วมของตนในระดับน้อยที่สุด

กำหนดน้ำหนักการให้คะแนนของตัวเลือกก่อนนำมาวิเคราะห์ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด	5	คะแนน
มาก	4	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
น้อยที่สุด	1	คะแนน

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดแสดงความคิดเห็นข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งผู้ศึกษาได้มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียด แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดขอบเขตและโครงสร้างของเนื้อหาในการสร้างคำถาม และแบบสอบถาม
2. นำข้อมูลจากการศึกษา มากำหนดขอบข่ายในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เพื่อให้มีเนื้อหาสาระครอบคลุมและตรงตามวัตถุประสงค์การศึกษา
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง แล้วนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้มีความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการศึกษาก่อนนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความอนุเคราะห์ในการทดสอบความถูกต้องของแบบสอบถามได้

4. การหาความเที่ยงตรง โดยนำแบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นเสร็จแล้ว นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ท่าน โดยใช้เกณฑ์การหาค่าความสอดคล้องของคำถาม (Index of Item-Objective Congruence : IOC) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{ER}{N}$$

เมื่อ IOC = ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence)

R = ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

โดยค่า +1 หมายถึง ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยสามารถนำไปใช้ได้

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามจะมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1 หมายถึง ข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและไม่สามารถนำไปใช้ได้

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

5. การทดสอบความเชื่อมั่น นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบ แก้ไขและปรับปรุงโดยอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องแล้ว นำไปทำการทดสอบหาความเชื่อมั่นกับประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง จำนวน 30 ชุด ทดสอบเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ Alpha

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การประมวลผลข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอน ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามหลังจากดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่ได้รับคำตอบที่สมบูรณ์ครบถ้วนตามจำนวนที่ระบุไว้
2. บันทึกข้อมูลที่เป็นรหัสลงในแบบบันทึกข้อมูลและเครื่องคอมพิวเตอร์ตามลำดับ
3. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์
4. ประมวลผลข้อมูลตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดสมุทรปราการ ใน 5 ด้าน โดยใช้สถิติพรรณนาได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่กับการบรรยายสรุปผลการศึกษา กำหนดการให้คะแนนคำตอบแบบสอบถาม (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ดังนี้

การมีส่วนร่วมมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
การมีส่วนร่วมมาก	ให้ 4 คะแนน
การมีส่วนร่วมปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
การมีส่วนร่วมน้อย	ให้ 2 คะแนน
การมีส่วนน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

แล้วการหาค่าเฉลี่ยของคำตอบแบบสอบถามโดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้จากแบบสอบถามทั้งหมดมาเทียบกับเกณฑ์ ซึ่งเป็นช่วงคะแนนที่แต่ละช่วงคะแนนห่างเท่ากัน (บุญชม ศรีสะอาด, (2556)ได้ขอบเขตของคะแนน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับ
4.50 -5.00 หมายถึง	การมีส่วนร่วมมากที่สุด
3.50 -4.49 หมายถึง	การมีส่วนร่วมมาก
2.50 -3.49 หมายถึง	การมีส่วนร่วมปานกลาง
1.50 -2.49 หมายถึง	การมีส่วนร่วมน้อย
1.00-1.49 หมายถึง	การมีส่วนน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิดแสดงความคิดเห็นข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยการหาค่าความถี่ แล้วนำเสนอในรูปแบบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายในการศึกษาวิจัย และการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้ 1. ข้อมูลทั่วไปของประชาชน ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และร้อยละ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ใช้การทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มเพศ ทดสอบด้วยสถิติ t-Test (Independent) กลุ่มอายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน (มากกว่าสองกลุ่ม) โดยใช้วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way analysis of variance) หรือ F-test หากมีความ

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้วิจัยจะทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ แอล เอส ดี (Least Significant Difference: LSD)

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู เป็นผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถาม จำนวน 378 ชุด นำเสนอผลการวิจัยออกเป็นส่วนตัวต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ ความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอ เช่น ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
SD	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทน	ประชากรกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบค่าทีอิสระ (Independent T-Test)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบค่าเอฟ F-test (OneWay Analysis of Variance : ANOVA)
Sig.	แทน	ความน่าจะเป็นของค่านัยสำคัญทางสถิติ
SS	แทน	ค่า Sum of Squares
MS	แทน	ค่า Mean of Squares
Df	แทน	ค่า degree of freedom
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบายแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู สามารถจำแนกได้ดังต่อไปนี้

ตาราง ที่ 4-1 จำนวน และค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (n=378)	ร้อยละ
ชาย	145	38.36
หญิง	233	61.64
รวม	378	100.00

จากตารางที่ 4-1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.64 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 38.36

ตารางที่ 4-2 จำนวน และค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (n=378)	ร้อยละ
18-29 ปี	32	8.47
30-39 ปี	82	21.6
40-49 ปี	85	22.49
50-59 ปี	95	25.13
60 ปีขึ้นไป	84	22.22
รวม	378	100.00

จากตารางที่ 4-2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามมีอายุระหว่าง 50-59 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.13 รองลงมาคือ มีอายุระหว่าง 40-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.49 มีอายุ 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 22.22 มีอายุระหว่าง 39-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.69 และมีอายุระหว่าง 18-29 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.47 ตามลำดับ

ตารางที่ 4-3 จำนวน และค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพการสมรส

สถานภาพ	จำนวน (n=378)	ร้อยละ
โสด	76	20.11
สมรส	272	71.96
หม้าย	22	5.82
หย่าร้าง	8	2.12
รวม	378	100.00

จากตารางที่ 4-3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามมีสถานภาพสมรสมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 71.96 รองลงมา คือ มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 76 มีสถานภาพหม้าย คิดเป็นร้อยละ 5.82 และมีสถานภาพหย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 2.12 ตามลำดับ

ตารางที่ 4-4 จำนวน และค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (n=378)	ร้อยละ
ประถมศึกษา	176	46.56
มัธยมศึกษา	61	16.14
ตอนต้น		
ม.ปลาย/ปวช.	74	19.58
อนุปริญญา/ปวส.	24	6.35
ปริญญาตรี	39	10.32
สูงกว่าปริญญาตรี	4	1.06
รวม	378	100.00

จากตารางที่ 4-4 พบว่ากลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามมีระดับการศึกษาประถมศึกษา มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.56 รองลงมา คือ มีระดับการศึกษา ม.ปลาย/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 19.58 มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 16.14 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 10.32 มีระดับการศึกษานุปริญญา/ปวส. คิดเป็นร้อยละ 6.35 และมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 1.06 ตามลำดับ

ตารางที่ 4-5 จำนวน และค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (n=378)	ร้อยละ
เกษตรกร	218	57.67
ค้าขาย	31	8.20
รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	38	10.05
นักเรียน/นักศึกษา	9	2.38
รับจ้างทั่วไป	56	14.81
พนักงาน บริษัทเอกชน	8	2.12
อื่นๆ	18	4.76
รวม	378	100.00

จากตารางที่ 4-5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามมีอาชีพเกษตรกรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.67 รองลงมา คือ มีอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 14.81 มีอาชีพรับราชการ/คิดเป็นร้อยละ 10.05 มีอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 8.20 มีอาชีพอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 4.76 มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 2.38 และมีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 2.12 ตามลำดับ

ตารางที่ 4-6 จำนวน และค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่

ระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่	จำนวน (n=378)	ร้อยละ
1-5 ปี	20	5.29
6-10 ปี	25	6.61
มากกว่า 10 ปี	333	88.10
รวม	378	100.00

จากตาราง 4-6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม ระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่มากกว่า 10 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.10 รองลงมาคือ 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.61 และ 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.29 ตามลำดับ

ตารางที่ 4-7 จำนวน และค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน (n=378)	ร้อยละ
ไม่เกิน 5,000 บาท	149	39.42
5,001-10,000 บาท	105	27.78
10,001-20,000 บาท	92	24.34
20,001 บาท ขึ้นไป	32	8.47
รวม	378	100.00

จากตารางที่ 4-7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.81 รองลงมา คือ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 29.27 คือ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.93 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 บาท ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 15.99 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

ตารางที่ 4-8 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ด้านการร่วมคิด

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วม					$\bar{X}$	SD	แปล ความ หมาย ระดับ	อันดับที่
	(จำนวน) ร้อยละ								
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
1.ท่านได้เข้าร่วมในเวที ประชาคมที่ อบต.จัดขึ้นเพื่อ ทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	78 (20.63)	112 (29.63)	157 (41.53)	23 (6.08)	8 (2.12)	3.61	0.95	มาก	1
2.ท่านร่วมแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น ใน ชุมชน	70 (18.52)	112 (29.63)	156 (41.27)	38 (10.05)	2 (0.53)	3.56	0.92	มาก	3
3.ท่านร่วมเสนอปัญหาหรือ ความเดือดร้อนของชุมชนต่อ เวทีประชาคม	71 (18.78)	97 (25.66)	152 (40.21)	56 (14.81)	2 (0.53)	3.47	0.98	ปาน กลาง	5
4.ท่านร่วมกำหนดปัญหาและ ความต้องการไว้ใน แผนพัฒนาท้องถิ่น	55 (14.55)	130 (34.39)	135 (35.71)	51 (13.49)	7 (1.85)	3.46	0.96	ปาน กลาง	6
5.ท่านร่วมแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับความต้องการ ของ ชุมชนในเวทีประชาคม	61 (16.14)	138 (36.51)	133 (35.19)	41 (10.85)	5 (1.32)	3.55	0.93	มาก	4
6.ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น	57 (15.08)	100 (26.46)	156 (41.27)	54 (14.29)	11 (2.91)	3.37	1.00	ปาน กลาง	7
7.ท่านเข้าร่วมในการเสนอ โครงการ/กิจกรรมของ ชุมชน/กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน	56 (14.81)	141 (37.30)	153 (40.48)	23 (6.08)	5 (1.32)	3.58	0.86	มาก	2
รวม	-	-	-	-	-	3.5 1	0.9 4	มาก	-

จากตารางที่ 4-8 พบว่าผลการสำรวจการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการร่วมคิดพบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีการมีส่วนร่วมด้านการร่วมคิดในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ทั้งหมด 4 ข้อ ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งหมด 3 ข้อ ซึ่งสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ประเด็นที่ 1 ท่านได้เข้าร่วมในเวทีประชาคมที่ อบต.จัดขึ้นเพื่อ ทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.61$) ประเด็นที่ 7 ท่านเข้าร่วมในการเสนอโครงการ/กิจกรรมของ ชุมชน/กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ($\bar{X} = 3.58$) ประเด็นที่ 2 ท่านร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ($\bar{X} = 3.56$) ประเด็นที่ 5 ท่านร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของชุมชนในเวทีประชาคม ($\bar{X} = 3.55$) ประเด็นที่ 3 ท่านร่วมเสนอปัญหาหรือความเดือดร้อนของชุมชนต่อเวทีประชาคม ($\bar{X} = 3.47$) ประเด็นที่ 4 ท่านร่วมกำหนดปัญหาและความต้องการไว้ใน แผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.46$) และ ประเด็นที่ 6 ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.37$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4-9 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ด้านการร่วมวางแผน

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วม					$\bar{X}$	SD	แปลความหมายระดับ	อันดับที่
	(จำนวน) ร้อยละ								
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
8.ท่านได้เข้าร่วมการประชุมประชาคมในการจัดลำดับความสำคัญของโครงการ/กิจกรรม	62 (16.40)	130 (34.39)	144 (38.10)	38 (10.05)	4 (1.06)	3.55	0.92	ปานกลาง	1
9.ท่านทราบหรือไม่ว่ามีคนเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกโครงการ/กิจกรรม	47 (12.43)	125 (33.07)	141 (37.30)	57 (15.08)	8 (2.12)	3.39	0.96	ปานกลาง	3
10.ท่านได้เข้าร่วมในการกำหนดโครงการ/กิจกรรมและความต้องการของชุมชนไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น	43 (11.38)	141 (37.30)	137 (36.24)	45 (11.90)	12 (3.17)	3.42	0.95	ปานกลาง	2
รวม	-	-	-	-	-	3.45	0.94	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 4-9 พบว่าผลการสำรวจการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการร่วมวางแผน พบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีการมีส่วนร่วมด้านการร่วมคิดในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด 3 ข้อ ซึ่งสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ประเด็นที่ 8 ท่านได้เข้าร่วมการประชุม ประชาคมในการจัดลำดับความสำคัญของโครงการ/กิจกรรม ($\bar{X} = 3.55$) ประเด็นที่ 10 ท่านได้เข้าร่วมในการกำหนดโครงการ/กิจกรรมและความต้องการของชุมชนไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.42$) ประเด็นที่ 9 ท่านทราบหรือไม่ว่ามีคนเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกโครงการ/กิจกรรม ($\bar{X} = 3.39$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4-10 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ด้านการร่วมปฏิบัติ

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วม					$\bar{X}$	SD	แปลความหมายระดับ	อันดับที่
	(จำนวน) ร้อยละ								
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
11.ท่านเป็นตัวแทนภาคประชาชนเข้าร่วมเป็นกรรมการตรวจรับการจัดซื้อจัดจ้างตามโครงการ ของทาง อบต.	47 (12.43)	94 (24.87)	146 (38.62)	70 (18.52)	21 (5.56)	3.20	1.06	ปานกลาง	5
12.ท่านเป็นผู้แทนจากภาคประชาชนเข้าร่วมเป็น คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นเพื่อจัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น	47 (12.43)	105 (27.78)	143 (37.83)	65 (17.20)	18 (4.76)	3.26	1.04	ปานกลาง	3
13.ท่านเป็นผู้แทนจากภาคประชาชนเข้าร่วมเป็น คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อพิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น	54 (14.29)	91 (24.07)	146 (38.62)	66 (17.46)	21 (5.56)	3.24	1.07	ปานกลาง	4
14.ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมตามแผนพัฒนาท้องถิ่น	73 (19.31)	94 (24.87)	151 (39.95)	43 (11.38)	17 (4.50)	3.43	1.06	ปานกลาง	1
15.ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์โครงการ/กิจกรรมในแผนพัฒนาท้องถิ่น	52 (13.76)	104 (27.51)	152 (40.21)	57 (15.08)	13 (3.44)	3.33	1.00	ปานกลาง	2
รวม	-	-	-	-	-	3.29	1.05	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 4-10 พบว่าผลการสำรวจการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการร่วมปฏิบัติพบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีการมีส่วนร่วมด้านการร่วมปฏิบัติในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งหมด 5 ข้อ ซึ่งสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ประเด็นที่ 14 ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการ/ กิจกรรมตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.43$) ประเด็นที่ 15 ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์โครงการ/กิจกรรมในแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.33$) ประเด็นที่ 12 ท่านเป็นผู้แทนจากภาคประชาชนเข้าร่วมเป็น คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นเพื่อจัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.26$) ประเด็นที่ 13 ท่านเป็นผู้แทนจากภาคประชาชนเข้าร่วมเป็น คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อพิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.24$) และ ประเด็นที่ 11 ท่านเป็นตัวแทนภาคประชาชนเข้าร่วมเป็น กรรมการตรวจรับการจัดซื้อจัดจ้างตามโครงการ ของทาง อบต. ($\bar{X} = 3.20$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4-11 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ด้านการร่วมติดตามประเมินผล

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วม (จำนวน) ร้อยละ					$\bar{X}$	SD	แปล ความ หมาย ระดับ	อันดับที่
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
16.ท่านเป็นผู้แทนจากภาคประชาชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น	45 (11.90)	96 (25.40)	141 (37.30)	74 (19.58)	21 (5.56)	3.29	2.30	ปานกลาง	2
17.ท่านเข้าร่วมตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณตามกิจกรรมในแผนพัฒนาท้องถิ่น	41 (10.85)	87 (23.02)	136 (35.98)	83 (21.96)	31 (8.20)	3.06	1.10	ปานกลาง	5
18.ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามโครงการที่อบต. ดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายในแผนพัฒนาท้องถิ่น	46 (12.17)	111 (29.37)	137 (36.24)	64 (16.93)	20 (5.29)	3.26	1.05	ปานกลาง	3
19.ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ พัฒนา อบต. ว่าบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น	43 (11.38)	117 (30.95)	120 (31.75)	81 (21.43)	17 (4.50)	3.23	1.05	ปานกลาง	4
20.ท่านได้เข้าร่วมประเมินความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมตามแผนพัฒนาท้องถิ่น	50 (13.23)	119 (31.48)	124 (32.80)	75 (19.84)	10 (2.65)	3.33	1.02	ปานกลาง	1
รวม	-	-	-	-	-	3.29	1.05	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 4-11 พบว่าผลการสำรวจการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการร่วมติดตามประเมินผล พบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีการมีส่วนร่วมด้านการร่วมติดตามประเมินผลในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.23$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 5 ข้อ ซึ่งสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ประเด็นที่ 20 ท่านได้เข้าร่วมประเมินความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.33$) ประเด็นที่ 16 ท่านเป็นผู้แทนจากภาคประชาชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.29$) ประเด็นที่ 18 ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามโครงการที่ อบต. ดำเนินการ เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายในแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.26$) ประเด็นที่ 19 ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการพัฒนา อบต. ว่าบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.23$) ประเด็นที่ 17 ท่านเข้าร่วมตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณตามกิจกรรมในแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.06$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4-12 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ด้านการร่วมรับประโยชน์

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วม					$\bar{X}$	SD	แปล ความ หมาย ระดับ	อันดับที่
	(จำนวน) ร้อยละ								
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
21.ท่านได้รับ ประโยชน์ใน โครงการ/กิจกรรม ด้านสาธารณูปโภค ถนน ไฟฟ้า ประปา	127 (33.60)	119 (31.48)	96 (25.40)	27 (7.14)	9 (2.38)	3.87	1.037	มาก	3
22.ท่านได้รับ ประโยชน์ใน โครงการ/กิจกรรม ด้านสวัสดิการ สังคม เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ	141 (37.30)	123 (32.54)	85 (22.49)	24 (6.35)	5 (1.32)	3.98	0.986	มาก	1
23.ท่านได้รับ ประโยชน์ใน โครงการ/กิจกรรม ด้านการศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรมงาน ประเพณี	119 (31.48)	122 (32.28)	118 (31.22)	15 (3.97)	4 (1.06)	3.89	0.934	มาก	2
24.ท่านได้รับ ประโยชน์ใน โครงการ/กิจกรรม ด้านความปลอดภัย และความมั่นคง	113 (29.89)	129 (34.13)	113 (29.89)	17 (4.50)	6 (1.59)	3.86	0.951	มาก	4
25.ท่านได้รับ ประโยชน์ใน โครงการ/กิจกรรม ด้านความสะอาด สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม	116 (30.69)	121 (32.01)	110 (29.10)	25 (6.61)	6 (1.59)	3.84	0.99	มาก	5
รวม	-	-	-	-	-	3.29	1.05	ปาน กลาง	-

จากตารางที่ 4-12 พบว่าผลการสำรวจการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการร่วมรับประโยชน์ พบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีการมีส่วนร่วมด้านการร่วมติดตามประเมินผลในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก 5 ข้อ ซึ่งสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ประเด็นที่ 22 ท่านได้รับประโยชน์ในโครงการ/กิจกรรม ด้านสวัสดิการ สังคม เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ($\bar{X} = 3.98$) ประเด็นที่ 23 ท่านได้รับประโยชน์ในโครงการ/กิจกรรมด้านการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมงานประเพณี ($\bar{X} = 3.89$) ประเด็นที่ 21 ท่านได้รับประโยชน์ในโครงการ/กิจกรรมด้านสาธารณสุขโรค ถนน ไฟฟ้า ประปา ($\bar{X} = 3.87$) ประเด็นที่ 24 ท่านได้รับประโยชน์ในโครงการ/กิจกรรมด้านความปลอดภัยและความมั่นคง ($\bar{X} = 3.86$) ประเด็นที่ 25 ท่านได้รับประโยชน์ในโครงการ/กิจกรรมด้านความสะอาดสาธารณสุขสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.84$) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ตามปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยใช้สถิติ t-Test สำหรับคุณลักษณะของประชากรที่แบ่งได้ 2 กลุ่ม และสถิติ F-test (ANOVA) สำหรับคุณลักษณะของประชากรที่แบ่งได้ 3 กลุ่มขึ้นไป ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หรือความเชื่อมั่น 95%

ตารางที่ 4-13 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามเพศ

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	เพศ				t	Sig.
	ชาย		หญิง			
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1.ด้านการร่วมคิด	3.62	0.75	3.71	0.63	1.95	0.15
2.ด้านการร่วมวางแผน	3.59	0.81	3.34	0.89	2.41	0.01
3.ด้านการร่วมปฏิบัติ	3.36	0.97	3.25	0.92	1.03	0.03
4.ด้านการติดตามและประเมินผล	3.99	0.82	3.57	0.90	1.83	0.03
5.ด้านการรับประโยชน์	3.56	0.81	3.36	0.89	2.41	0.01
เฉลี่ย	3.62	0.83	3.45	0.85	1.93	0.04

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4-13 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามเพศพบว่า ภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประชาชนที่เป็นเพศชายมีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง สูงกว่าประชาชนที่เป็นเพศหญิง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านการร่วมคิด ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4-14 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามอายุ

ระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น	แหล่งความ แปรปรวน	ss	df	MS	F	Sig.
1.ด้านร่วมคิด	ระหว่างกลุ่ม	6.29	4	1.57	2.48	0.04
	ภายในกลุ่ม	236.26	373	0.63		
	รวม	242.55	377			
2.ด้านการร่วมวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	5.84	4	1.46	1.99	0.10
	ภายในกลุ่ม	273.99	373	0.74		
	รวม	279.83	377			
3.ด้านการร่วมปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	17.25	4	4.31	5.08	0.00
	ภายในกลุ่ม	316.67	373	0.85		
	รวม	333.92	377			
4.ด้านการติดตามและ ประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	15.64	4	3.91	5.34	0.00
	ภายในกลุ่ม	272.89	373	0.73		
	รวม	288.52	377			
5.ด้านการรับประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	16.44	4	3.91	5.34	0.00
	ภายในกลุ่ม	279.87	373	0.73		
	รวม	288.52	377			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	14.73	4	1.67	2.24	0.04
	ภายในกลุ่ม	272.45	373	0.75		
	รวม	287.18	377			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4-14 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามอายุ ในภาพรวมพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพื่อให้ทราบว่าประชาชนที่ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างกันอย่างไร ดังนั้นจึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Bonferroni) เพื่อตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ซึ่งปรากฏผลค่า Mean ($\bar{X}$) มีค่าเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกันมาก จึงไม่สามารถทำการเปรียบเทียบรายคู่ได้

ตารางที่ 4-15 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามสถานภาพการสมรส

ระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น	แหล่งความ แปรปรวน	ss	df	MS	F	Sig.
1.ด้านร่วมคิด	ระหว่างกลุ่ม	2.88	3	0.96	1.50	0.21
	ภายในกลุ่ม	239.67	374	0.64		
	รวม	242.55	377			
2.ด้านการร่วมวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	1.39	3	0.46	0.62	0.60
	ภายในกลุ่ม	278.44	374	0.74		
	รวม	279.83	377			
3.ด้านการร่วมปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	5.95	3	1.98	2.26	0.08
	ภายในกลุ่ม	327.97	374	0.88		
	รวม	333.92	377			
4.ด้านการติดตามและ ประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	1.19	3	0.64	0.83	0.48
	ภายในกลุ่ม	286.62	374	0.77		
	รวม	288.52	377			
5.ด้านการรับประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	1.91	3	0.64	0.85	0.47
	ภายในกลุ่ม	286.62	374	0.77		
	รวม	288.52	377			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2.88	3	0.96	1.50	0.21
	ภายในกลุ่ม	239.67	374	0.64		
	รวม	242.55	377			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4-15 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามสถานภาพการสมรส ในภาพรวมพบว่าไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกันยกเว้น ด้านการร่วมปฏิบัติ

ตารางที่ 4-16 ผลเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ
ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามระดับ
การศึกษา

ระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น	แหล่งความ แปรปรวน	ss	df	MS	F	Sig.
1.ด้านร่วมคิด	ระหว่างกลุ่ม	19.44	3	6.48	10.86	0.00
	ภายในกลุ่ม	223.11	374	0.60		
	รวม	242.55	377			
2.ด้านการร่วมวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	21.06	3	7.02	10.15	0.00
	ภายในกลุ่ม	258.77	374	0.69		
	รวม	279.83	377			
3.ด้านการร่วมปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	22.61	3	7.54	9.05	0.00
	ภายในกลุ่ม	311.31	374	0.83		
	รวม	333.92	377			
4.ด้านการติดตามและ ประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	14.41	3	4.80	6.55	0.00
	ภายในกลุ่ม	274.12	374	0.73		
	รวม	288.52	377			
5.ด้านการรับประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	20.71	3	6.89	10.23	0.00
	ภายในกลุ่ม	258.77	374	0.69		
	รวม	288.52	377			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	19.44	3	6.48	10.86	0.00
	ภายในกลุ่ม	223.11	374	0.60		
	รวม	242.55	377			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4-16 ผลเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา
ท้องถิ่นของขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนก
ตามระดับการศึกษา ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็น
รายด้าน พบว่า ทุกด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4-17 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามอาชีพ

ระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น	แหล่งความ แปรปรวน	ss	df	MS	F	Sig.
1.ด้านร่วมคิด	ระหว่างกลุ่ม	9.16	6	1.53	2.43	0.03
	ภายในกลุ่ม	233.39	371	0.63		
	รวม	242.55	377			
2.ด้านการร่วมวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	15.05	6	2.51	3.52	0.00
	ภายในกลุ่ม	264.78	371	0.71		
	รวม	279.83	377			
3.ด้านการร่วมปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	13.04	6	2.17	2.51	0.02
	ภายในกลุ่ม	320.88	371	0.87		
	รวม	333.92	377			
4.ด้านการติดตามและ ประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	13.54	6	2.26	3.04	0.01
	ภายในกลุ่ม	274.99	371	0.74		
	รวม	288.52	377			
5.ด้านการรับประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	14.21	6	2.51	3.34	0.00
	ภายในกลุ่ม	278.34	371	0.71		
	รวม	288.52	377			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	9.16	6	1.53	2.43	0.03
	ภายในกลุ่ม	233.39	371	0.63		
	รวม	242.55	377			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4-17 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามอาชีพ ผลปรากฏว่า ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4-18 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

ระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น	แหล่งความ แปรปรวน	ss	df	MS	F	Sig.
1.ด้านร่วมคิด	ระหว่างกลุ่ม	1.11	2	0.56	0.86	0.42
	ภายในกลุ่ม	241.44	375	0.64		
	รวม	242.55	377			
2.ด้านการร่วมวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	0.47	2	0.24	0.32	0.35
	ภายในกลุ่ม	279.36	375	0.75		
	รวม	279.83	377			
3.ด้านการร่วมปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	1.88	2	0.94	1.06	0.35
	ภายในกลุ่ม	332.04	375	0.89		
	รวม	333.92	377			
4.ด้านการติดตามและ ประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	0.50	2	0.25	0.32	0.73
	ภายในกลุ่ม	288.03	375	0.77		
	รวม	288.52	377			
5.ด้านการรับประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	1.91	3	0.64	0.85	0.47
	ภายในกลุ่ม	286.62	374	0.77		
	รวม	288.52	377			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.11	2	0.56	0.86	0.42
	ภายในกลุ่ม	241.44	375	0.64		
	รวม	242.55	377			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4-18 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4-19 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ
ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามรายได้
เฉลี่ยต่อเดือน

ระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น	แหล่งความ แปรปรวน	ss	df	MS	F	Sig.
1.ด้านร่วมคิด	ระหว่างกลุ่ม	19.44	3	6.48	10.86	<.001
	ภายในกลุ่ม	223.11	374	0.60		
	รวม	242.55	377			
2.ด้านการร่วมวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	21.06	3	7.02	10.15	<.001
	ภายในกลุ่ม	258.77	374	0.69		
	รวม	279.83	377			
3.ด้านการร่วมปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	22.61	3	4.80	9.05	<.001
	ภายในกลุ่ม	311.31	374	0.73		
	รวม	333.92	377			
4.ด้านการติดตามและ ประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	14.41	3	6.48	10.86	<.001
	ภายในกลุ่ม	274.12	374	0.60		
	รวม	288.52	377			
5.ด้านการรับประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	20.71	3	6.89	10.23	<.001
	ภายในกลุ่ม	258.77	374	0.69		
	รวม	288.52	377			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	19.44	3	6.48	10.86	<.001
	ภายในกลุ่ม	223.11	374	0.60		
	รวม	242.55	377			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4-19 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ
แผนพัฒนาท้องถิ่นของขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัด
หนองบัวลำภู จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ปรากฏว่าในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางในการมีส่วนร่วมในมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

ตารางที่ 4-20 ข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่าง

ด้าน	ข้อเสนอแนะ
ด้านการร่วมคิด	ประชาชนต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง เพิ่มช่องทางในการมีส่วนร่วมเพื่อแสดงถึงปัญหาที่ประชาชนได้รับผลกระทบอย่างแท้จริง ประชาชนต้องการให้มีการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นอย่างน้อยสองถึงสามครั้งก่อนที่จะสรุปผล และนำไปกำหนดแผนต่าง ๆ
ด้านการร่วมวางแผน	ประชาชนต้องการทราบเรื่องจำนวนคนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกโครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อความโปร่งใสในการคัดเลือกโครงการ ประชาชนต้องการให้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง มีการหมุนเวียนนำประชาชนทั่วไป ที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งใด เข้าไปมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนมากขึ้น
ด้านการร่วมปฏิบัติ	ประชาชนต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการตรวจรับการจัดซื้อจัดจ้างใน โครงการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง เพื่อเป็นการส่งเสริมกระบวนการดำเนินงานที่ควรเป็นไปอย่างโปร่งใส ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เพราะไม่ทราบข้อมูลโดยละเอียด ดังนั้น ถ้ามีการประชาสัมพันธ์จะเป็นในรูปแบบการพูดคุย และเล่าสู่กันฟังมากกว่า
ด้านการร่วมติดตาม และประเมินผล	ประชาชนต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณตามโครงการ และกิจกรรมในแผนพัฒนาท้องถิ่นในทุกขั้นตอนอย่างละเอียด เพื่อตรวจสอบความซื่อตรงในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ ประชาชนที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งใด ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของโครงการต่าง ๆ ว่างบประมาณที่ใช้ไปเกิดผลลัพธ์ในการพัฒนาท้องถิ่นได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ อย่างไร
ด้านการร่วมรับประโยชน์	ประชาชนต้องการร่วมรับประโยชน์จากโครงการด้านความปลอดภัย ความมั่นคง ความสะอาด สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ว่าบริการด้านดังกล่าวข้างต้นมาจากงบประมาณที่เป็นส่วนหนึ่งของโครงการหรือกิจกรรมที่นอกเหนือจากบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานอย่างไร

จากตารางที่ 4-20 พบว่า ประชาชนมีข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ในภาพรวม ดังประเด็นต่อไปนี้

ด้านการร่วมคิด ประชาชนต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลทรายทองเพิ่มช่องทาง ในการมีส่วนร่วมในการแสดงออกถึงปัญหาที่ประชาชนได้รับผลกระทบ เพื่อการกำหนดแผนพัฒนา ท้องถิ่นให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ส่วนสำหรับการประชุมในเวที ประชาคมนั้น ประชาชนต้องการให้มีการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นอย่างน้อยสองถึงสามครั้ง ก่อนที่จะสรุปผล และนำไปกำหนดแผนต่าง ๆ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในเรื่องของเวลาที่ สะดวกไม่ตรงกัน เป็นการเปิดโอกาสให้สามารถเข้าถึงการมีส่วนร่วมในการแสดงออกความคิดเห็นเพื่อ จัดทำแผนพัฒนาชุมชนมากยิ่งขึ้น

ด้านการร่วมวางแผน ประชาชนต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง แจ้ง รายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้ประชาชนทราบมากยิ่งขึ้น ในเรื่องของ จำนวนคนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อจะได้ทราบข้อมูลว่า ประชาชนที่มาร่วมการคัดเลือกโครงการนั้นมาจากพื้นที่ใด และใครบ้าง เพื่อความโปร่งใสว่าคนที่ เข้ามาร่วมคัดเลือกโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ได้เป็นพวกพ้องกัน และการวางแผนโครงการต่าง ๆ มาจากความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง และประชาชนต้องการให้ทางองค์การบริหารส่วน ตำบลทรายทอง มีการหมุนเวียนนำประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งใด เข้าไปมีส่วนร่วมใน ขั้นตอนการวางแผนมากขึ้น เพราะการวางแผนในปัจจุบันยังคงอยู่ในรูปแบบที่มาจากชนชั้นปกครอง เป็นส่วนใหญ่ เช่น นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ข้าราชการในหน่วยงาน และคณะกรรมการต่าง ๆ เป็นต้น

ด้านการร่วมปฏิบัติ ประชาชนต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการตรวจรับการ จัดซื้อจัดจ้างในโครงการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง เพื่อเป็นการส่งเสริม กระบวนการดำเนินงานที่เป็นไปอย่างโปร่งใส อีกทั้งประชาชนส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ ต่าง ๆ ที่อยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่นเพียงผิวเผิน จึงไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ เป็นเพียง ผู้รับฟังแต่ไม่สามารถประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่อได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน ถ้าจะมีการประชาสัมพันธ์ จะเป็นในรูปแบบการพูดคุย และเล่าสู่กันฟังมากกว่า ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลทรายทองควร ให้ข้อมูลอย่างรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการเพื่อพัฒนาท้องถิ่นแก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น

ด้านการร่วมติดตาม และประเมินผล ประชาชนต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการ ใช้จ่ายงบประมาณตามโครงการ และกิจกรรมในแผนพัฒนาท้องถิ่นในทุกขั้นตอนอย่างละเอียด เพื่อ ตรวจสอบความซื่อตรง และความโปร่งใสในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ทรายทอง และประชาชนส่วนใหญ่ที่ไม่ได้เป็นผู้แทนหรือดำรงตำแหน่งใด มีความต้องการเข้ามามีส่วน ร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานและโครงการต่าง ๆ ว่างบประมาณที่ใช้ไปเกิดผล ผลิตในการพัฒนาท้องถิ่นได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ อย่างไร

ด้านการร่วมรับประโยชน์ ประชาชนต้องการร่วมรับประโยชน์จากโครงการหรือกิจกรรมด้านความปลอดภัย และความมั่นคง ความสะอาด สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจน และเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ว่าบริการสาธารณะด้านดังกล่าวข้างต้นมาจากงบประมาณที่เป็นส่วนหนึ่งของโครงการหรือกิจกรรมที่นอกเหนือจากบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานอย่างไร

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative research) มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู และเพื่อศึกษาข้อเสนอ แนวทางในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 378 คน โดยการวิจัยนี้ต้องการความเชื่อมั่น 95% และยอมรับค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างได้ 5% หรือ 0.05 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือแบบสอบถาม ซึ่งได้มีการพัฒนาเครื่องมือ และออกแบบให้มีลักษณะของคำถามมีทั้งคำถามปลายปิด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาเองโดยผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา การค้นคว้าอิสระโดยมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.969 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency distribution) หาค่าอัตราส่วนร้อยละ (Percentage distribution) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้นทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง ด้วยสถิติ t-Test สำหรับคุณลักษณะของประชากรที่แบ่งได้ 2 กลุ่ม และสถิติ Anova สำหรับคุณลักษณะของประชากรที่แบ่งได้ 3 กลุ่มขึ้นไป ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หรือความเชื่อมั่น 95% แบ่งหัวข้อออกเป็น 1. สรุปผลการศึกษา 2. อภิปรายผลการศึกษา 3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู สรุปผลการศึกษา ได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 233 คน คิดเป็นร้อยละ 61.64 มีอายุระหว่าง 50-59 ปี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 25.13 มีสถานภาพสมรส จำนวน 272 คน คิดเป็นร้อยละ 61.25 มีระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 176 คน คิดเป็น ร้อยละ 46.56 มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 57.67 มีระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่มากกว่า 10 ปี มากที่สุด จำนวน 333 คน คิดเป็นร้อยละ 88.10 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาทมากที่สุด จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 39.42 ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล

ทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู มีข้อค้นพบตามรายละเอียดค่าเฉลี่ยรายด้าน ดังนี้

ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู รายด้าน พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.47 ด้านการร่วมรับประโยชน์ อยู่ในระดับมาก โดยมี ค่าเฉลี่ย 3.89 รองลงมา คือ ด้านการร่วมคิด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.51 ด้านการร่วมวางแผน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.45 ด้านการร่วมปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง มี ค่าเฉลี่ย 3.29 และด้านการร่วมติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.23 ตามลำดับ

ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.47

ผลการวิเคราะห์ตามสมมติฐานการวิจัย คือ ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างกันพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยใช้สถิติ t-test และสถิติ F-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 มีผลการศึกษาตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่างประชาชนที่มีเพศ แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กลุ่มตัวอย่างประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กลุ่มตัวอย่างประชาชนที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ไม่แตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กลุ่มตัวอย่างประชาชนมีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กลุ่มตัวอย่างประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ไม่แตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างประชาชนมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทองหรือไม่ สรุปได้ดังนี้

ผลการศึกษาตามสมมติฐานการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลที่ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง คือ สถานภาพการสมรส และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

ผลการวิเคราะห์ตามข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู สรุปได้ว่า

ด้านการร่วมคิด ประชาชนต้องการมีส่วนร่วมในการแสดงออกถึงปัญหาที่ตนได้รับผลกระทบอย่างแท้จริง จึงต้องการให้การจัดประชาคมใช้เวลาอย่างน้อยสองถึงสามวัน เพื่ออำนวยความสะดวกในเรื่องของเวลาที่อาจจะสะดวกมาร่วมประชาคมได้ในเวลาที่ไม่ตรงกัน

ด้านการร่วมวางแผน ประชาชนต้องการทราบจำนวนคนที่มีส่วนร่วมในการคัดเลือกโครงการเพื่อแสดงถึงความโปร่งใสในการคัดเลือกโครงการ อีกทั้งยังเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลทรายทองควรมีการหมุนเวียนนำประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งใดเข้าไปมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนมากขึ้น เพื่อรับฟังปัญหาอย่างรอบด้านและหลากหลายแง่มุมมากขึ้น

ด้านการร่วมปฏิบัติ ประชาชนต้องการมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการตรวจรับการจัดซื้อจัดจ้างในโครงการต่าง ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมกระบวนการดำเนินงานที่ควรเป็นไปอย่างโปร่งใส และต้องการองค์การบริหารส่วนตำบลทรายทองอธิบายข้อมูลเกี่ยวกับโครงการให้ประชาชนรับฟังอย่างละเอียดมากขึ้น เพื่อการประชาสัมพันธ์ข้อมูลได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน ด้านการร่วมติดตามและประเมินผล ประชาชนต้องการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณตามโครงการและกิจกรรมในแผนพัฒนาท้องถิ่นในทุกขั้นตอนอย่างละเอียด และต้องการให้นำประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งใด เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของโครงการต่าง ๆ ว่างบประมาณที่ใช้ไปเกิดผลลัพธ์ในการพัฒนาท้องถิ่นได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ อย่างไร เพื่อเป็นการตรวจสอบความซื่อตรงในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง

ด้านการร่วมรับประโยชน์ ประชาชนต้องการร่วมรับประโยชน์จากโครงการด้านความปลอดภัย ความมั่นคง ความสะอาด สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นว่า

บริการด้านดังกล่าวข้างต้นมาจากงบประมาณที่เป็นส่วนหนึ่งของโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น ที่นอกเหนือจากบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานอย่างไร

อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของ องค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผิน ปานขาว และชลิตา กันหาลีลา (2564) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลต้นคราม อำเภอ บางปلام้า จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ เทศบาลตำบลต้นคราม อำเภอบางปلام้าจังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้อง กับงานวิจัยของ สุธิมา เทพวงศ์ (2562) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นและ ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบล แหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า การมีส่วน ร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระ สมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการร่วมคิด ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วน ตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจากประชาชน ค่อนข้างได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการ ปัญหา และความเดือดร้อนที่ เกิดขึ้นในชุมชนต่อเวทีประชาคมที่องค์การบริหารส่วนตำบลทรายทองจัดขึ้น อีกทั้งประชาชนยังได้มี ส่วนร่วมในการนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา เพื่อทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วน ตำบลทรายทอง

ด้านการร่วมวางแผน ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การ บริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ เนื่องจากประชาชนค่อนข้างมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ทั้งในเรื่องการร่วมเสนอ โครงการ/ กิจกรรมของชุมชน การเข้าร่วมประชุมในการจัดลำดับความสำคัญของโครงการ/กิจกรรม และการมีส่วนร่วมในการกำหนดโครงการ/ กิจกรรมตามความต้องการของประชาชนรวมทั้งรับทราบ รายชื่อ และจำนวนผู้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกโครงการ/ กิจกรรมในบางส่วนเพื่อให้ได้มาซึ่งโครงการ/ กิจกรรมที่ตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธิมา เทพวงศ์ (2562) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและ ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วน ตำบล แหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ด้านการร่วมวางแผน ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอ พระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการร่วมปฏิบัติ ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การ บริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ เนื่องจากประชาชนค่อนข้างมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการตรวจรับการจัดซื้อจัดจ้างในโครงการต่างๆ

เพื่อเป็นการส่งเสริมกระบวนการดำเนินงานที่ควรเป็นไปอย่างโปร่งใส และต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลทรายทองอธิบายข้อมูลเกี่ยวกับโครงการให้ประชาชนรับฟังอย่างละเอียดมากขึ้น เพื่อการประชาสัมพันธ์ข้อมูลได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผิน ปานขาว และชลิตา กันหาลีลา (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลต้นคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วม

ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลต้นคราม อำเภอบางปลาม้าจังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านชั้นนำแผนไปปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการร่วมติดตามและประเมินผล ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ ประชาชนต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณตามโครงการและกิจกรรมในแผนพัฒนาท้องถิ่นในทุกขั้นตอนอย่างละเอียด และต้องการให้นำประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งใด เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของโครงการต่าง ๆ ว่างบประมาณที่ใช้ไปเกิดผลลัพธ์ในการพัฒนาท้องถิ่นได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ เพื่อเป็นการตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง

ด้านการร่วมรับประโยชน์ ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ประชาชนส่วนใหญ่รู้สึกว่าได้รับประโยชน์จากโครงการด้านความปลอดภัย ความมั่นคง ความสะอาด สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นว่าบริการด้านดังกล่าวข้างต้นมาจากงบประมาณที่เป็นส่วนหนึ่งของโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่นที่นอกเหนือจากบริการสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน

เพศ กลุ่มตัวอย่างประชาชนที่มีเพศ แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธิมา เทพวงศ์ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ อาชีพ แตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธวัช วราสุนันท์ และโชติ บดีรัฐ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบางระกำเมืองใหม่ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพ รายได้ และระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อายุ กลุ่มตัวอย่างประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธิมา เทพวงศ์ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลแหลม

ฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ อาชีพ แตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธวัช วราสุนันท์ และโชติ บดีรัฐ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบางระกำเมืองใหม่ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพ รายได้ และระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05

สถานภาพการสมรส กลุ่มตัวอย่างประชาชนที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธิมา เทพวงศ์ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกันจะมีส่วนร่วมโดยรวมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ไม่แตกต่างกัน

ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วงศกร บวรศักดิ์สุนทร (2565) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2566 – 2570 กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโป่ง อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น คือปัจจัยที่เป็นคุณสมบัติหรือภูมิหลังของบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผิน ปานขาว และชลิดา กันหาสิลา (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลต้นคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศและระดับการศึกษาของประชาชนส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลต้นคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อาชีพ กลุ่มตัวอย่างประชาชนมีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วงศกร บวรศักดิ์สุนทร (2565) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2566 – 2570 กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโป่ง อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ ปัจจัยภูมิหลังของประชาชน และปัจจัยพื้นฐานด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับ วิชชากร ตรีกตรอง (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา

ท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี พบว่าอาชีพที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับ สุธิมา เทพวงศ์ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า อาชีพแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ ธวัช วราสุนันท์ และโชติ บติรัฐ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบางระกำเมืองใหม่ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ประชาชนที่มีอาชีพ ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ กลุ่มตัวอย่างประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์พิพัฒน์ มีเบญจมาศ (2562) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานตามอำนาจหน้าที่ของ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในภาพรวมพบว่าไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างประชาชนมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ ธวัช วราสุนันท์ และโชติ บติรัฐ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบางระกำเมืองใหม่ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก พบว่าประชาชนที่มี รายได้ ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. องค์การบริหารส่วนตำบลทรายทองควรสร้างทัศนคติให้ประชาชนในเชิงบวกต่อการเสนอแนวทางการพัฒนาตำบล เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ และเปิดโอกาสในเวทีประชาคมเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในการพัฒนา โดยร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผลประโยชน์ ตลอดจนการเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจจัดทำแผนในแต่ละขั้นตอน จากนั้นควรนำปัญหาหรือความเดือดร้อนของประชาชนที่ได้จากการร่วมเสนอความคิดเห็นมากำหนดเป็นโครงการ/กิจกรรมการพัฒนา

2. องค์การบริหารส่วนตำบลทรายทองควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างแรงจูงใจพร้อมเน้นย้ำการชักชวนจากสมาชิกในหมู่บ้านให้มีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น อันเป็นการส่งเสริมให้การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นประสบความสำเร็จ สามารถตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในท้องถิ่นได้ ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง ควรเพิ่มนโยบายในการสื่อสารกับประชาชนให้มากขึ้น เพิ่มช่องทางการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลทรายทองกับประชาชนในพื้นที่ เนื่องจากประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้ไปเป็นตัวแทนคณะกรรมการ หรือเข้าร่วมกิจกรรมอยู่เป็นประจำจะรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ/ กิจกรรมตามแผนพัฒนาท้องถิ่นเพียงผิวเผิน ซึ่งส่งผลให้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่สามารถให้ข้อมูลต่อกับผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง และครบถ้วน เช่น การจัดเอกสารที่มีรายละเอียดของโครงการ/ กิจกรรมต่าง ๆ ไว้เพื่อแจกประชาชนที่สนใจ การจัดประชุมเพื่อให้ความรู้ และทำความเข้าใจในแต่ละโครงการ/ กิจกรรมอย่างละเอียด เป็นต้น

3. จากผลการศึกษาพบว่านอกจากประชาชนทั้งหมดต้องการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ/ กิจกรรมตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ทั้ง ในเรื่องของการดำเนินงาน งบประมาณ และผลลัพธ์หลังโครงการแล้วเสร็จ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดก็ตาม ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง ควรมีนโยบายจัดตั้งโครงการปิดท้ายแผนพัฒนาท้องถิ่นขึ้นเพิ่มเป็นโครงการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบข้อมูลในรูปแบบเอกสารเกี่ยวกับการใช้จ่ายงบประมาณ และการจัดซื้อจัดจ้างต่าง ๆ และนำเสนอผลลัพธ์หลัง การดำเนินงานให้ประชาชนได้ประเมินความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานโครงการ/ กิจกรรมตามแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนอย่างเต็มประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ เพื่อนำข้อบกพร่องไปปรับปรุงและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ในตัวชี้วัดอื่นๆเช่น ปัจจัยการมีส่วนร่วมด้านรางวัล ข้อมูลข่าวสาร ความรู้และทักษะ และอำนาจการตัดสินใจเพื่อดูการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2546). **คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ :ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงมหาดไทย. (2542). **พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542**. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- กระทรวงมหาดไทย. (2548). **ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2548**. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2552). **การปกครองท้องถิ่นไทย: หลักการ และมิติใหม่ในอนาคต** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- โกวิทย์ พวงงาม และอลงกรณ์ อรรคแสง. (2547). **คู่มือมิติใหม่องค์การปกครองท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน**. กรุงเทพฯ: เสนาธรรม.
- จำนง อติวัฒนสิทธิ์ และคณะ. (2532). **สังคมวิทยา**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2527). **การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบทในการบริหารงานพัฒนาชนบท**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ณรงค์ วารีชล. (2551). **การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลสู่เมืองน่าอยู่. กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบางพระ**. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทานตะวัน อินทร์จันทร์. (2546). **การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อยในเขตเทศบาลเมืองลำพูน**. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ธนวัฒน์ คำภีลานนท์. (2550). **การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์.
- ธวัช วราสุนันท์ และโชติ บดีรัฐ. (2564). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบางระกำเมืองใหม่ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก**. วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์, 6(2), 52-62.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). **กลวิธีแนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชนใน ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ (บรรณาธิการ), การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**. กรุงเทพฯ:ศูนย์การศึกษานโยบายสาธารณะสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปรัชญา เวสารัมภ์. (2528). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท**. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บรรณานุกรม (ต่อ)

- รีดา เจษฎารางกุล. (2550). การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี. การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัย ขอนแก่น.
- ผิน ปานขาว, และชลิตา กันหาลีลา. (2564, กรกฎาคม - ธันวาคม). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลต้นคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ท กรุงเทพ, 10(2), 146 - 154.
- พงษ์พิพัฒน์ มีเบญจมาศ. (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, คณะวิทยาการจัดการ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก.
- พัทยา สายหู. (2529). กลไกของสังคม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุพิน ระพิพันธุ์. (2544). ความรู้ ทักษะและการจัดการที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจำแนกประเภทมูลฝอยที่ใช้ในชีวิตประจำวันก่อนทิ้งในเขตเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์พัฒนาชุมชน มหาบัณฑิต สาขาพัฒนาชุมชน, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เลิศชาย หอมหวล และพิชัยรัฐ หมั่นด้วง. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย. Journal of Roi Kaensarn Academi, 6(11), 210-222.
- วงศ์กร บวรศักดิ์สุนทร. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2566- 2570 : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโป่ง อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์. โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิชชากร ตรีกตรอง. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี. หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สงบ สีเลาและสุปัน สมสาร. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร. Journal of Roi Kaensarn Academi, 7(6), 358-368.
- สุธิมา เทพวงศ์. (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ. หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์และความมั่นคง, คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุรศักดิ์ โตประสี,กัญญาณัฐ เสี่ยงใหญ่,ประภัสสร เจริญผล (2023), การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนมะสังข์ อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี, วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สุริย์พร โพธิ์ชัยศรี และ โกศล สอดส่อง. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผน
พัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูงอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี. วิทยาลัยพิษณุบัณฑิต.
- อकिन รพีพัฒน์. (25510). การเปลี่ยนแปลงสังคมไทย พ.ศ. 2500-2550 ศึกษาผ่านประวัติของ
หลายชีวิตในชุมชน. สรุปรายงานภาพรวมโครงการศึกษาวิจัย. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยา
สิรินธร. (องค์การมหาชน).
- อรพรรณนา ภูมิสุวรรณ. (2544). การมีส่วนร่วมของสมาชิกนิคมในการจัดการนิคมสร้างตนเอง
เพื่อการพึ่งตนเอง: ศึกษากรณีสร้างตนเองภาคใต้ตามแผนถอนสภาพนิคม. วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.
- Cohen , J. M., & Uphoff, N.T. (1997). Rural development participation concept and
measures for project design implementation and evaluation. New
York: Cornell University.
- Kotler, P. and Lee, N. (2005). Corporate Social Responsibility. Doing the most good
for your company and cause. Hoboken, New Jersey: John Wiley and sons.
- Yamane, Taro. (1967). Statistic: An Introductory Analysis. 2nd Ed., New

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบล
ทรายทอง อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามสำหรับการศึกษาวิจัยเพื่อทำการค้นคว้าอิสระ การศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก ข้อมูลต่าง ๆ ในการนี้เป็นการศึกษาในเชิงวิชาการจะไม่มีผลกระทบทางลบแก่ท่านผู้ให้ข้อมูลแต่ประการใด จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ให้คำตอบใน การตอบแบบสอบถามอย่างตรงไปตรงมาตามข้อเท็จจริง ทั้งนี้หวังว่าคงจะได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความที่เป็นความจริง ข้อละ 1 หรือเติม
คำลงในช่องว่าง

1. เพศ

☐ (1) ชาย

☐ (2) หญิง

2. อายุ

☐ (1) 18-29 ปี

☐ (2) 30-39 ปี

☐ (3) 40-49 ปี

☐ (4) 50-59 ปี

☐ (5) 60 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพ

☐ (1) โสด

☐ (2) สมรส

☐ (3) หม้าย

☐ (4) หย่าร้าง

4. ระดับการศึกษา

☐ (1) ประถมศึกษา

☐ (2) มัธยมศึกษาตอนต้น

☐ (3) ม.ปลาย/ปวช.

☐ (4) อนุปริญญา / ปวส.

☐ (5) ปริญญาตรี

☐ (6) สูงกว่าปริญญาตรี

5. อาชีพ

☐ (1) เกษตรกร

☐ (2) ค้าขาย

☐ (3) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

☐ (4) นักเรียน/นักศึกษา

☐ (5) รับจ้างทั่วไป

☐ (6) พนักงานบริษัทเอกชน

☐ (7) อื่นๆ.....

6. ระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่

☐ (1) 1-5 ปี

☐ (2) 6-10 ปี

☐ (3) มากกว่า 10 ปี

7. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

☐ (1) ไม่เกิน 5,000 บาท

☐ (2) 5,001-10,000 บาท

☐ (3) 10,001 – 20,000 บาท

☐ (4) 20,001 บาท ขึ้นไป

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วน
ตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู
คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ข้อ	ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านการร่วมคิด						
3	1. ท่านได้เข้าร่วมในเวทีประชาคมที่ อบต.จัดขึ้นเพื่อ ทำแผนพัฒนาท้องถิ่น					
	2. ท่านร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหาที่เกิดขึ้น ในชุมชน					
	3. ท่านร่วมเสนอปัญหาหรือความ เดือดร้อนของชุมชนต่อเวทีประชาคม					
	4. ท่านร่วมกำหนดปัญหาและความ ต้องการไว้ใน แผนพัฒนาท้องถิ่น					
	5. ท่านร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความต้องการ ของชุมชนในเวที ประชาคม					
	6. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น					
	7. ท่านเข้าร่วมในการเสนอโครงการ/ กิจกรรมของ ชุมชน/กลุ่มต่าง ๆ ใน ชุมชน					

ข้อ	ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านการร่วมวางแผน						
8.	ท่านได้เข้าร่วมการประชุมประชาคมในการจัดลำดับความสำคัญของโครงการ/กิจกรรม					
9.	ท่านทราบหรือไม่ว่ามีคนเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกโครงการ/กิจกรรม					
10.	ท่านได้เข้าร่วมในการกำหนดโครงการ/กิจกรรมและความต้องการของชุมชนไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น					
ด้านการร่วมปฏิบัติ						
11.	ท่านเป็นตัวแทนภาคประชาชนเข้าร่วมเป็น กรรมการตรวจรับการจัดซื้อจัดจ้างตามโครงการ ของทาง อบต.					
12.	ท่านเป็นผู้แทนจากภาคประชาชนเข้าร่วมเป็น คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นเพื่อจัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น					
13.	ท่านเป็นผู้แทนจากภาคประชาชนเข้าร่วมเป็น คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อพิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น					
14.	ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการ/ กิจกรรมตามแผนพัฒนาท้องถิ่น					
15.	ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์โครงการ/กิจกรรมในแผนพัฒนาท้องถิ่น					

ด้านการร่วมติดตามประเมินผล						
16.	ท่านเป็นผู้แทนจากภาคประชาชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น					
ด้านการร่วมติดตามประเมินผล						
17.	ท่านเข้าร่วมตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณตามกิจกรรมในแผนพัฒนาท้องถิ่น					
18.	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามโครงการที่ อบต. ดำเนินการ เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายในแผนพัฒนาท้องถิ่น					
19.	ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ พัฒนา อบต. ว่าบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น					
20.	ท่านได้เข้าร่วมประเมินความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมตามแผนพัฒนาท้องถิ่น					
ด้านการร่วมรับประโยชน์						
21.	ท่านได้รับประโยชน์ในโครงการ/กิจกรรมด้านสาธารณูปโภค ถนน ไฟฟ้า ประปา					
22.	ท่านได้รับประโยชน์ในโครงการ/กิจกรรมด้านสวัสดิการ สังคม เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ					
23.	ท่านได้รับประโยชน์ในโครงการ/กิจกรรมด้านการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมงานประเพณี					
24.	ท่านได้รับประโยชน์ในโครงการ/กิจกรรมด้านความปลอดภัยและความมั่นคง					
25.	ท่านได้รับประโยชน์ในโครงการ/กิจกรรมด้านความสะอาดสาธารณสุข สิ่งแวดล้อม					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

คำชี้แจง : โปรดให้ข้อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ
องค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

1. ด้านการร่วมคิด

2. ด้านการร่วมวางแผน

3. ด้านการร่วมปฏิบัติ

4. ด้านการร่วมติดตาม และประเมินผล

5. ด้านการร่วมรับประโยชน์

6. ข้อเสนอแนะอื่น

ขอขอบคุณสำหรับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1.ดร.สุชาติ ใจภักดี	อาจารย์ประจำ
สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก
อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
2.ดร.จารุวรรณ นาทัน	อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
จังหวัดพิษณุโลก
3.นายไพโรจน์ หาญเชิงชัย	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง
อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

ภาคผนวก ค
ผลการตรวจพิจารณาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบคำนวณหาค่า IOC

ชื่อเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็นจาก ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	การ แปล ผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
การมีส่วนร่วมด้านการร่วมคิด						
1.ท่านได้เข้าร่วมในเวทีประชาคมที่ อบต.จัดขึ้น เพื่อ ทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2.ท่านร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่ เกิดขึ้น ในชุมชน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.ท่านร่วมเสนอปัญหาหรือความเดือดร้อนของ ชุมชนต่อเวทีประชาคม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4.ท่านร่วมกำหนดปัญหาและความต้องการไว้ใน แผนพัฒนาท้องถิ่น	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5.ท่านร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความ ต้องการ ของชุมชนในเวทีประชาคม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6.ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
7.ท่านเข้าร่วมในการเสนอโครงการ/กิจกรรมของ ชุมชน/กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
การมีส่วนร่วมด้านการร่วมวางแผน						
8.ท่านได้เข้าร่วมการประชุมประชาคมในการ จัดลำดับความสำคัญของโครงการ/กิจกรรม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
9.ท่านทราบหรือไม่ว่ามีคนเข้ามามีส่วนร่วมใน การคัดเลือกโครงการ/กิจกรรม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
10.ท่านได้เข้าร่วมในการกำหนดโครงการ/ กิจกรรมและความต้องการของชุมชนไว้ใน แผนพัฒนาท้องถิ่น	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็นจาก ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	การ แปล ผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
การมีส่วนร่วมด้านการร่วมปฏิบัติ						
11.ท่านเป็นตัวแทนภาคประชาชนเข้าร่วมเป็น กรรมการตรวจรับการจัดซื้อจัดจ้างตามโครงการ ของทาง อบต.	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
12.ท่านเป็นผู้แทนจากภาคประชาชนเข้าร่วมเป็น คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นเพื่อจัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
13.ท่านเป็นผู้แทนจากภาคประชาชนเข้าร่วมเป็น คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อพิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
14.ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการ/ กิจกรรมตามแผนพัฒนาท้องถิ่น	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
15.ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ โครงการ/กิจกรรมในแผนพัฒนาท้องถิ่น	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
การมีส่วนร่วมด้านการร่วมติดตามประเมินผล						
16.ท่านเป็นผู้แทนจากภาคประชาชนเข้าร่วมเป็น คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา ท้องถิ่น	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
17.ท่านเข้าร่วมตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ ตามกิจกรรมในแผนพัฒนาท้องถิ่น						
18.ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามโครงการที่ อบต. ดำเนินการ เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายใน แผนพัฒนาท้องถิ่น	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
19.ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ พัฒนา อบต. ว่าบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ในแผนพัฒนาท้องถิ่น	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
20.ท่านได้เข้าร่วมประเมินความพึงพอใจต่อผล การดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมตามแผนพัฒนา ท้องถิ่น	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
การมีส่วนร่วมด้านการร่วมรับประโยชน์						
21.ท่านได้รับประโยชน์ในโครงการ/กิจกรรมด้าน สาธารณูปโภค ถนน ไฟฟ้า ประปา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

22.ท่านได้รับประโยชน์ในโครงการ/กิจกรรมด้าน สวัสดิการ สังคม เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
23.ท่านได้รับประโยชน์ในโครงการ/กิจกรรมด้าน การศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมงานประเพณี	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
24.ท่านได้รับประโยชน์ในโครงการ/กิจกรรมด้าน ความปลอดภัยและความมั่นคง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
25.ท่านได้รับประโยชน์ในโครงการ/กิจกรรมด้าน ความสะอาดสาธารณสุขสิ่งแวดล้อม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

โดย

+1 หมายถึง ข้อคำถามมีความสอดคล้องตรงกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยสามารถนำไปใช้ได้

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามจะมีความสอดคล้องตรงกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

-1 หมายถึง ข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและไม่สามารถนำไปใช้
วัดได้

ค่า IOC = 1.00 เลือกใช้

ค่า IOC = 0.5 -0.99 พิจารณาปรับปรุงเนื้อหา

ค่า IOC = ต่ำกว่า 0.5 ให้ตัดทิ้ง

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล	นายไผ่ คำราช
วัน เดือน ปี เกิด	12 มิ.ย.2523
ที่อยู่ปัจจุบัน	เลขที่ 282 ม.6 ต.ทรายทอง อ.ศรีบุญเรือง จ.หนองบัวลำภู
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2546 สัตวบาล (วท.บ.) สถาบันราชภัฏเลย
ที่ทำงานปัจจุบัน	องค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู 39180
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ